

**Збірник наукових матеріалів
ЛІІ Міжнародної науково-практичної
інтернет - конференції
*el-conf.com.ua***

«ОСІННІ НАУКОВІ ЧИТАННЯ»

25 вересня 2020 року

Частина 4

м. Дніпро

Осінні наукові читання, ЛІІ Міжнародна науково-практична інтернет-конференція. – м. Дніпро, 25 вересня 2020 року. – Ч.4, 68 с.

Збірник тез доповідей укладено за матеріалами доповідей ЛІІ Міжнародної науково-практичної інтернет - конференції «Осінні наукові читання», 25 вересня 2020 року, які оприлюднені на інтернет-сторінці el-conf.com.ua

Адреса оргкомітету:
21018, Україна, м. Вінниця, а/с 5088
e-mail: el-conf@ukr.net

Оргкомітет інтернет-конференції не завжди поділяє думку учасників. У збірнику максимально точно збережена орфографія і пунктуація, які були запропоновані учасниками. Повну відповідальність за достовірну інформацію несуть учасники, наукові керівники.

Всі права захищені. При будь-якому використанні матеріалів конференції посилання на джерела є обов'язковим.

ЗМІСТ

Медичні науки

<i>Волошенюк Ю.Ю., уаучный руководитель Азаров А.А.</i> РОТЕИНОТЕРАПИЯ И ПИРОТЕРАПИЯ ПРИ ПАРАДОНТОЗЕ	5
<i>Гойло Ю.Б., Баланюк І.В.</i> ОСОБЛИВОСТІ УРАЖЕННЯ ГОЛОВНОГО МОЗКУ ВІРУСОМ COVID-19.....	7
<i>Максименко О.С., науковий керівник Іванова О.М.</i> ПРОБЛЕМИ АДАПТАЦІЙНО-ПРОФЕСІЙНОГО СТРЕСУ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ТА ПРОХОДЖЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ СТУДЕНТАМИ МЕДИЧНОГО КОЛЕДЖУ	11
<i>Макаров С. Ю., Сергета І. В., Макарова О. І.</i> ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК МІЖ ХАРАКТЕРИСТИКАМИ НАВЧАЛЬНОЇ УСПІШНОСТІ ТА ПОКАЗНИКАМИ ОСОБЛИВОСТЕЙ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТІВ, ЯКІ ПЕРЕБУВАЮТЬ В УМОВАХ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО СТРЕСУ	17
<i>Ткаченко П.І.</i> ЗЛОЧИНИ ВЧИНЕНІ НА ФОНІ РЕВНОЩІВ, ПСИХІАТРИЧНИЙ ТА ПСИХОПАТОЛОГІЧНИЙ ФЕНОМЕН.....	21

Філологічні науки

<i>Агип'юк О.Б.</i> ДОСЛІДЖЕННЯ ЛЮБОВІ ТА НЕНАВИСТІ У ХУДОЖНЬОМУ ДИСКУРСІ (ЗА РОМАНОМ НІКОЛАСА СПАРКСА «ТИХА ГАВАНЬ»).....	26
<i>Alifanova S., Razan A.</i> THE IMAGE OF THE WORLD OF THE AUTHOR THROUGH THE CONCEPTUAL METAPHOR.....	30
<i>Балакірева Г.Ю., Науковий керівник: Сольська Т.М.</i> ХАРАКТЕРИСТИКА РИТМІЧНИХ ГРУП ЕМОЦІЙНО НЕЙТРАЛЬНОГО ТА ЕМОЦІЙНО ЗАБАРВЛЕНОГО МОВЛЕННЯ (НА ПРИКЛАДІ ЕМОЦІЇ «РАДІСТЬ»).....	32
<i>Березняк Ю.В.</i> ВІДТВОРЕННЯ ЛІНГВО-ПРАГМАТИЧНИХ ХАРАКТЕРИСТИК ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ В ПЕРЕКЛАДІ	37
<i>Галавська І.С.</i> МАНІПУЛЯТИВНИЙ ВПЛИВ У ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ (НА ПРИКЛАДІ ІНАВГУРАЦІЙНОЇ ПРОМОВИ ДОНАЛЬДА ТРАМПА).....	42
<i>Дейнега В.В., Уссама Аім Шаїб</i> ПЛЕОНАЗМИ ТА ТАВТОЛОГІЯ: ПЕРЕШКОДА ЧИ ДОПОМОГА У НАВЧАННІ МОВИ?.....	46

<i>Локайчук С.М., Грицевич З.В.</i> ЛЕКСИКО-ТЕМАТИЧНІ ГРУПИ ТЕРМІНІВ У «ВІСНИКУ АСОЦІАЦІЇ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА УКРАЇНИ».....	48
<i>Лях І.В., Георгієва О.П.</i> ВИКОРИСТАННЯ МОВНИХ РЕСУРСІВ ДЛЯ УТВОРЕННЯ ТЕРМІНІВ.....	53
<i>Павлюк О.Б.</i> ЕВОЛЮЦІЯ СТЕРЕОТИПНОГО УЯВЛЕННЯ КОНЦЕПТУ ЖІНКА В АНГЛОМОВНИХ ПІСНЯХ РІЗНИХ ІСТОРИЧНИХ ПЕРІОДІВ ...	55
<i>Shulga A.V., Kotiakov M.O.</i> INNOVATION APPROACHES FOR TEACHING A FOREIGN LANGUAGE IN TECHNICAL EDUCATIONAL INSTITUTION..	59
<i>Шумейко О.В.</i> ПОНЯТТЯ «ЕКСПРЕСІЯ», «ЕКСПРЕСІВНІСТЬ» У ЛІНГ- ВІСТИЦІ ЕМОЦІЙ.....	62

ПРОТЕИНОТЕРАПИЯ И ПИРОТЕРАПИЯ ПРИ ПАРАДОНТОЗЕ

Волошенко Ю.Ю.,
студент стоматологического факультета
Донецкий национальный медицинский университет
г. Краматорск, Украина
Кафедра физиологии и патологической физиологии
Научный руководитель: Азаров А. А

Актуальность: На ряду с прочими мерами лечения пародонтоза, десенсибилизирующая терапия является одной из важнейших составных частей. Известно, что большое число авторов рассматривают пародонтоз как заболевание, в основе которого лежат аллергические реакции (Л. М. Линденбаум, Brandtzaeg и Kraus и др.). Большое число исследований доказывает понижение иммунологических реакций организма у больных пародонтозом. В связи с этим применение десенсибилизирующей терапии при пародонтозе является достаточно обоснованным.

Цель исследования: Раскрыть значение протеинотерапии и пиротерапии при парадонтозе.

Материалы и методы: Проводился анализ литературы и более детальному рассмотрению подвергалось воздействие протеинотерапии и пиротерапии на организм человека.

Результаты: Как известно, неспецифическая десенсибилизирующая терапия заключается во введении небольших доз белковых препаратов с целью снижения чувствительности к любым антигенам (аллергенам). Протеинотерапия и пиротерапия, которые являются её разновидностями, в основе своего действия содержат механизмы лихорадки.

Суть протеинотерапии состоит в применении реакций, которые наступают после парентерального введения в организм белковых тел. В качестве этих самых белковых тел могут выступать: иные группы крови, молоко и другие белковые вещества. Протеинотерапию при пародонтозе рекомендовали И. А. Бегельман

(1928), И. Г. Лукомский (1939) и др. Предполагают, что механизм лихорадки, которая возникает при протеинотерапии обусловлен тем, что введенные вещества индуцируют выработку эндогенных пирогенов, а те, в свою очередь, уже воздействуют непосредственно на центр терморегуляции, устанавливая новую точку, на которой продолжается поддержание температурного гомеостаза.

Если рассматривать альтернативные варианты лечения искусственно вызванной лихорадкой, то стоит обратить внимание на применение пирогенала. Пирогенал – препарат, полученный из *Pseudomonas aeruginosa*, альтернативой которому являются препарат Пирексаль (Швейцария). Активной частью искусственно полученных веществ является липоид А, что делает их схожими с нативными бактериальными токсинами. Механизм действия данного препарата не ясен до конца, предполагают, что на микробы губительно действует высокая температура. Препарат вводится внутримышечно или внутривенно ежедневно в возрастающей дозе, начиная с 5—10 до 50—100 мкг. Температура повышается более резко и быстро при внутривенном способе введения и держится от 4 ч до суток. Курс лечения при внутривенном введении 10—15 инъекций, при внутримышечном — 15—30 инъекций. При введении препарата могут отмечаться побочные явления в виде головной боли, озноба, тошноты. Проведение пиротерапии непременно требует условий стационара. Следует помнить, что исходным материалом для препаратов служили грамотрицательные бактерии, хотя суспензии бактерий обрабатывались и очищались, полученные безбелковые вещества, всё же обладают некоторой токсичностью.

Выводы: Пиротерапия, а также протеинотерапия поднимают общую реактивность организма и улучшает течение болезни. Данные методы лечения имеют место в стоматологии на ряду с прочими вариантами терапии пародонтоза. Данные способы лечения могут быть рекомендованы к применению.

ОСОБЛИВОСТІ УРАЖЕННЯ ГОЛОВНОГО МОЗКУ ВІРУСОМ COVID-19

*Гойло Ю.Б.,**студентка 5 курсу, медичного факультету №1**Баланюк І.В.,**к.мед.наук, асистент кафедри**внутрішньої медицини та інфекційних хвороб**ВДНЗ «Буковинський державний медичний університет»**м. Чернівці, Україна*

Актуальність. Від початку пандемії вірусу SARS-CoV-2, що спричиняє захворювання, назване COVID-19, вчені та лікарі світу сфокусували увагу на ураженні дихальної системи та попередженні гострих ускладнень хвороби саме в даному ракурсі. Проте, все частіше фіксуються клінічні випадки ураження головного мозку у хворих із підтвердженим COVID-19. Важливо розуміти природу багатьох видів ушкодження клітин вірусом, адже варіабельність перебігу у різних осіб, може спричиняти труднощі у діагностиці захворювання.

Мета дослідження. Основною ціллю дослідження було провести ретроспективний аналіз наукових джерел та систематизувати дані про вплив вірусу SARS-CoV-2 на клітини головного мозку, особливості клінічного перебігу ураження ЦНС та перспективи використання цих даних у попередженні та лікуванні вірусного ушкодження головного мозку.

Матеріали та методи. Було опрацьовано наукові літературні джерела з питань впливу коронавірусу на клітини нервової системи.

Результати. Вірус SARS-CoV-2 є РНК-вмісним, належить до сімейства Коронавірусів, роду Betacoronavirus, підроду Sarbecovirus. Вірус є високо афінним до білку ангіотензинперетворювального ферменту типу 2 (АСЕ-2), який, як було доведено двома незалежними китайськими дослідженнями, є рецептором для вірусу, за допомогою якого останній проникає в клітини. Також вірус використовує білок SP, за допомогою якого взаємодіє з білком басигіном (CD-147) інфікованої клітини.

Неврологічні прояви захворювання спостерігались в клінічній практиці у понад 65% випадків. Найчастіші з них – втрата нюху, дезорієнтація, когнітивні порушення, потьмарення свідомості (в тому числі деліріозні стани), гострі порушення мозкового кровообігу, енцефаліт, виражена втома. Важливим є факт, що вірус проникає в нейрони, як і в альвеолоцити легень.

У пацієнтів з ознаками менінгоенцефаліту при верифікованому COVID-19 в лікворі було виявлено РНК SARS-CoV-2, що свідчить про проникнення та тропність вірусу до клітин центральної нервової системи.

За допомогою позитронно-емісійної томографії та дифузійно-зваженої магнітно-резнансної томографії було встановлено, що у пацієнтів із неврологічним дефіцитом при COVID-19, наявні зони, в яких знижується швидкість кровоплину, а також вогнища свіжої демієлінізації. Найбільш часто ушкодження локалізовані в нюховій корі, гіпокампі, лобній корі, острівці, закрутках Гешля та поясній звивині. Саме в цих ділянках виявлено найвищу експресію білка ACE-2, тому тут, імовірно, вірус має найвищу проникність [1].

При мікроскопічному дослідженні препаратів головного мозку померлих від коронавірусної інфекції, було чітко встановлено наявність мікротромбозів, локальних крововиливів та перифокального набряку, що свідчить про непрямую дію коронавірусу на нервову систему у вигляді порушень гемостазу. З іншого боку, в нейронах та клітинах глії електронно мікроскопічно встановлено наявність вірусу, що свідчить про безпосереднє ураження клітин та формування інфекційного процесу в головному мозку. Прижиттєво у даних пацієнтів спостерігались порушення свідомості та розсіяна вогнищева симптоматика у вигляді парезів, окорухових та бульбарних порушень. Отже, закономірно заключити, що патологічний процес в мозку був викликаний не реакцією на токсемію, а безпосередньою дією вірусу [2].

COVID-19 є чинником підвищеного ризику розвитку гострих порушень мозкового кровообігу – збільшується на 5% у популяції та на 30% у пацієнтів із супутньою гіпертонічною хворобою, фібриляцією передсердь та атеросклерозом. Зафіксовано виникнення ішемічного інсульту у 3 рази частіше, ніж геморагічного.

Механізм підвищення ризику можна пояснити наступними факторами: гіперкоагуляція, що призводить до підвищеного тромбоутворення, ураження ендотелію судин у вигляді васкулітів, що є чинником більшої імовірності формування нестабільної атеросклеротичної бляшки, та кардіоміопатія, яка порушує скоротливу здатність серця (особливо у пацієнтів із фібриляцією передсердь) та провокує відрив внутрішньосерцевих тромбів [3].

У 55% пацієнтів із обширними інфарктами гемісфер було виявлено підвищення рівня D-димеру, антикардіоліпінових антитіл, фібрину плазми, що свідчить про стан гіперкоагуляції [3].

Васкуліт може не тільки призводити порушення цілісності стінки судин з розвитком крововиливів, а й дифузне ураження судин з розвитком вогнищевої та загально мозкової симптоматики, що є діагностично важливим у диференціюванні з енцефалітом [3].

При мікроскопії уражених ділянок встановлено відсутність масивної інфільтрації клітинами моноцитарно-макрофагальної системи та імунними комплексами, як це виявляється при ураженні іншими вірусами (герпесвіруси, сказ). Даний факт може свідчити про те, що SARS-CoV-2 імовірно проникає в головний мозок, уникаючи вираженої імунної відповіді [2].

З інвазією вірусу в клітини нервової системи також пов'язують формування синдрому хронічної втоми у пацієнтів, які перенесли COVID-19. У понад 73% випадків, особи, що перехворіли, протягом 4-6 тижнів відмічали зниження фізичної та розумової працездатності, погіршення концентрації уваги, зниження пам'яті та емоційну лабільність, що можна пояснити ураженням вірусом ділянок, відповідальних за ці процеси – лімбічної системи, кори лобних ділянок, гіпокампа. Цікавий факт, що хронічна втома формувалась не лише у пацієнтів із важким перебігом, а й з середньою та легкою тяжкістю процесу [1].

Втрата нюху є специфічним та раннім симптомом коронавірусної інфекції, який виявляється за кілька днів до розгорнутої клініки захворювання. Важливо, що гіпосмія виникає ізольовано без порушень носового дихання та ринореї. Механізм гіпосмії був чітко виявлений американськими вченими. Встановлено,

що нейрони нюхової цибулини та нюхового тракту містять меншу кількість рецепторів, аніж допоміжні гліальні клітини. Саме останні стають мішенню для SARS-CoV-2, який був виявлений в клітинах за допомогою електронної мікроскопії. Тому зниження нюху є результатом ушкодження допоміжних клітин та порушення їх взаємодії з нейронами. Завдяки тому, що нейрони не вражаються вірусом, втрата нюху є тимчасовою та має тенденцію до повного відновлення протягом 3-5 тижнів після інфікування [4].

Висновки та рекомендації. В ході аналізу інформації, отриманої з наукових джерел, було чітко встановлено, що вірус типу SARS-CoV-2 є тропним до клітин нервової системи – нейронів та гліальних клітин, виявляється в ушкоджених клітинах, що свідчить про вірусну природу неврологічних проявів.

Основним механізмом проникнення вірусу в клітини є взаємодія з рецептором ангіотензинперетворювального ферменту типу 2.

Вірус не викликає масивної імунної реакції в тканині головного мозку.

Неврологічними проявами захворювання найчастіше є гіпосмія, порушення свідомості, виражена втома, вогнищеві симптоми, як прояви енцефаліту, порушення мозкового кровообігу.

Ураження нервової системи виникає як внаслідок прямої цитопатичної дії вірусу, так і опосередковано через розвиток коагулопатії та васкулітів.

Отже, слід зазначити, що ураження центральної нервової системи вірусом SARS-CoV-2 проявляється як специфічними (рання гіпосмія), так і неспецифічними (загальнономозкові та вогнищеві симптоми), тому важливо враховувати даний факт, щоб уникнути помилкової діагностики.

Також важливим висновком є те, що не лише гострий респіраторний дистрес-синдром може ускладнювати перебіг COVID-19, а й розлади збоку нервової системи, тому необхідно ретельно моніторувати стан пацієнта з оцінкою неврологічного статусу, стану свідомості та згортальної системи крові. Саме такий підхід до менеджменту пацієнта із COVID-19 допоможе більш прицільно підійти до питань лікування захворювання та підвищить шанси на виживання та одужання.

Література:

1. Neurological associations of COVID-19. Mark A Ellul, MRCP, Laura Benjamin, PhD, Bhagteshwar Singh, MRCP, Suzannah Lant, MBChB, Benedict Daniel Michael, PhD, Ava Easton, PhD, Rachel Kneen, FRCPCH, Sylviane Defres, MRCP, Jim Sejvar, MD, Prof Tom Solomon, FRCP.
2. Cerebral Micro-Structural Changes in COVID-19 Patients – An MRI-based 3-month Follow-up Study. Yiping Lu, MD, Xuanxuan Li, MD, Daoying Geng, MD, Nan Mei, MD, Pu-Yeh Wu, PhD, Chu-Chung Huang, PhD et al.
3. Mechanisms of Stroke in COVID-19. Spence J.D, De Freitas G.R., Pettigrew L.C., Ay H., Liebeskind D.S., Kase C.S., Del Brutto O.H., Hankey G.J., Venketasubramanian N.
4. Hidden consequences of olfactory dysfunction: a patient report series. Andreas Keller & Dolores Malaspina.

УДК 618

Медичні науки

ПРОБЛЕМИ АДАПТАЦІЙНО-ПРОФЕСІЙНОГО СТРЕСУ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ТА ПРОХОДЖЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ СТУДЕНТАМИ МЕДИЧНОГО КОЛЕДЖУ

*Науковий керівник: **Іванова О. М.***

*викладач внутрішньої медицини,
невідкладних станів у внутрішній медицині,
сімейної медицини та геронтології*

Херсонського базового медичного фахового коледжу

Херсонської обласної ради

Максименко О. С.

студентка 3-го курсу спеціалізації «Лікувальна справа»

Херсонського базового медичного фахового коледжу

Херсонської обласної ради

Професійна діяльність у сучасному суспільстві носить дуже напружений характер. Стрімкі зміни в економіці, соціально-політичній ситуації в країні та на ринку праці позбавляють людину можливості повністю контролювати свою професійну діяльність. Постійний стан невизначеності призводить до значного

нервово-психічного напруження і, як наслідок, стресу. Професійний стрес являє собою низку специфічних психологічних і фізіологічних реакцій людини, що виникають під впливом несприятливих емоційних факторів в умовах трудової діяльності [1].

В сучасній психології та медицині особливу увагу приділяють проблемі організації праці фахівців різних професійних груп, пов'язаного з інтенсивним і нерідко напруженим міжособистісним спілкуванням.

Студенти медичних навчальних закладів проходять вищий рівень адаптації до стресових умов, адже професія медичного працівника завжди має вищий рівень ризику та відповідальності, а отже і схильності до переживання стресу різного характеру. Адаптація відбувається не лише у період навчання на лекційних та практичних заняттях, але і під час проходження виробничих практик. Така специфіка зумовлена по-перше складністю обраної професії, по-друге рівнем відповідальності майбутніх фахівців перед поставленими завданнями, адже саме у цей час вони вперше застосовують отримані навички під час роботи з пацієнтами, тобто у середовищі їхньої постійної професійної діяльності [2].

Саме під час проходження виробничої практики студенти медичних коледжів починають відчувати всю специфіку своєї майбутньої професії, зокрема психологічні кризи, які спричинені постійними стресовими факторами. Тому врахування фізіологічних змін, які відбуваються в організмі під час стресу та правильна підготовка студентів, а саме надання порад щодо подолання різних стресових ситуацій навчить у майбутньому захистити себе від професійного вигорання та дозволить зберегти нормальний психічний та фізичний стан здоров'я, тому обрана проблема є актуальною.

Метою дослідження є визначення проблем та рівня схильності до адаптаційно-професійного стресу під час підготовки та проходження практики студентами медичного коледжу.

Серед провідних завдань, на які спрямоване дослідження, визначасмо наступні:

1. Вивчення методичних та наукових матеріалів за обраною темою.

2. Вивчення сутності та змісту адаптаційно-професійного стресу студентів медичних коледжів.

3. Аналіз основних проявів адаптаційно-професійного стресу та стресових факторів з якими стикаються студенти медичних коледжів під час проходження виробничої практики.

4. Проведення анонімного анкетування та аналіз результатів дослідження.

Цільова аудиторія, на яку спрямоване дослідження: студенти 2-х курсів спеціалізацій «Лікувальна справа» та «Сестринська справа» Херсонського базового медичного фахового коледжу Херсонської обласної ради.

Отримані результати: З метою вивчення сутності проблеми адаптаційно-професійного стресу під час підготовки та проходження практики студентами медичного коледжу нами було проведено психофізіологічне дослідження методом анкетування серед студентів Херсонського базового медичного фахового коледжу спеціалізацій «Лікувальна справа» та «Сестринська справа», які проходили виробничу практику, або здійснювали підготовку до неї. У дослідженні взяли участь 42 особи (респонденти) за першою методикою та 40 осіб за 2 методикою. Вікова категорія респондентів 18-20 років.

Для дослідження було обрано 2 тестові методики:

1. Оцінка рівня ситуативної (реактивної) тривожності (Тест Спілбергера-Ханіна), що належить до методик, за допомогою яких досліджують психологічний феномен тривожності. Шкала реактивної і особистісної тривожності Спілбергера є єдиною методикою, яка дозволяє диференційовано вимірювати тривожність і як властивість особистості, і як стан.

2. Тест "Визначення ступеня схильності до стресу» (Тест Є. О. Тарасова), що належить до методик, за допомогою яких досліджують рівень схильності до стресу у респондентів різних вікових груп.

Дослідження проводилося за допомогою ІКТ Google-forms (Тестові завдання) (Рис.1,2).

Рис 1. Матеріали тестової методики №1 створенні у Google-forms.

Рис 2. Матеріали тестової методики №2 створенні у Google-forms.

Після інтерпретації та статистичної обробки показників тривожності та схильності до стресу, були отримані наступні результати:

Таблиця 1 Підсумкові результати дослідження за тестом ситуативної тривожності (Спілбергера-Ханіна).

Ситуативна тривожність респондентів	Результат дослідження
Дуже низька тривожність (менше 12)	0 (0%)
Низька тривожність (12-30)	7 (17%)
Помірна тривожність (31-45)	16 (38%)
Висока тривожність (більше 45)	19 (45%)

Таблиця 2 Підсумкові результати дослідження за тестом: "Визначення ступеня схильності до стресу» (Тест Є. О. Тарасова).

Ступінь схильності до стресу	Результат дослідження
Низький (0-6 балів)	6 (21,5%)
Середній (7-21 балів)	28 (70%)
Високий (22-34 балів)	6 (21,5%)

За результатами першої методики нами було виявлено переважання високого рівня тривожності - 45%, що вказує на схильність до невротичних конфліктів, з емоційними і невротичними зривами, у випадку дії постійних

стресових факторів. Також визначено що помірний рівень тривожності мають 38% учасників дослідження і лише 17% - низький рівень тривожності.

Відповідно до результатів дослідження за другою методикою встановлено, що переважна більшість – 62% мають середній ступінь схильності до стресу, і по 21,5% низький та високий ступені схильності до стресу.

Отримані результати свідчать про високий рівень тривожності та середній ступінь схильності до стресу у переважної більшості респондентів, з чого можна зробити висновок про необхідність визначення заходів щодо профілактики стресу та пошуку шляхів його подолання.

Визначено, що стресова реакція виникає в організмі звичайним рефлекторним шляхом у відповідь на дію подразника (стресового фактора). Наш сьогоднішній "природний" спосіб життя з його "звичним" дефіцитом рухів не дає стимулу для активної відповіді на стресори. Для нас все більш і більш звичною в подібних ситуаціях стає реакція «відходу від ситуації». І це поєднання неадекватного способу життя з біохімічною і гормональною реакціями на стрес може привести до серйозних відхилень у стані здоров'я [3].

Багаторічний досвід свідчить: набагато корисніше, використовуючи резервні можливості організму, оволодіти методам свідомої та активної саморегуляції, що дозволить реагувати на стрес більш спокійно. Це означає - навчитися керувати стресом всупереч природної автоматичної реакції і відповідати на нього ауторегуляційно, або релаксаційно.

Можна виділити чотири основні методи профілактики стресу за допомогою ауторегуляції:

- релаксація,
- протистрессова "переробка" дня,
- надання першої допомоги при гострому стресі,
- аутоаналіз особистого стресу.

Також нами визначено подальші перспективи дослідження: оскільки пошук шляхів має складатися з впровадження психологічних тренінгів, спрямованих на аналіз, адаптацію та вирішення стресових ситуацій, з якими

можуть стикатися студенти-медики. Для цього ми розробляємо певний алгоритм, за яким сплановане дослідження студентської молоді з подальшим аналізом результатів. Завдяки цим алгоритмам майбутні фахівці зможуть уникати постійного стресу, вдало ним оволодівати та виробляти власний чіткий план виходу з цих ситуацій.

Література:

1. Булах В.П. Синдром професійного вигорання як складний психофізіологічний феномен / В.П.Булах // Медсестринство: науково-практичний журнал. - 2015. - N 4. – С.47-51

2. Канюка Г.С. Стрес у роботі керівників середнього медичного персоналу. Технологія боротьби зі стресом / Г.С.Канюка // Головна медична сестра: Спеціалізоване інформаційне видання. - 2008. – N 1. - С.19-22

3. Карамушка Л.М. Психологічні особливості професійного стресу у працівників медичних установ /Л.М.Карамушка, О.О.Раковчена // Главный врач: Специализир. информ. изд. - 2009 - N 12. – С.70-73

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК МІЖ ХАРАКТЕРИСТИКАМИ НАВЧАЛЬНОЇ
УСПІШНОСТІ ТА ПОКАЗНИКАМИ ОСОБЛИВОСТЕЙ ОСОБИСТОСТІ
СТУДЕНТІВ, ЯКІ ПЕРЕБУВАЮТЬ В УМОВАХ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО
СТРЕСУ

Макаров С. Ю.,

кандидат медичних наук,

асистент кафедри нормальної фізіології

Сергета І. В.,

доктор медичних наук, професор,

завідувач кафедри загальної гігієни та екології

Вінницький національний медичний університет

ім. М. І. Пирогова,

Макарова О. І.,

кандидат медичних наук, лікар-педіатр

м. Вінниця, Україна

Актуальність. Виявлення особливостей взаємозв'язку між характеристиками навчальної успішності та показниками особливостей особистості студентів, які здобувають медичний фах, є надзвичайно важливим завданням фізіолого-гігієнічного змісту, що характеризує як адаптаційний потенціал організму та рівень професійної придатності до виконання типових професійних навичок студенток і студентів, в тому числі у стресових ситуаціях, зокрема, в умовах екзаменаційного стресу [2, с. 144; 3, с. 223; 5, с. 21; 6, с. 20; 7, с. 15; 8, с.75].

Мета. Метою дослідження було встановлення особливостей взаємозв'язку між характеристиками навчальної успішності та показниками особливостей особистості студентів, які перебувають в умовах екзаменаційного стресу, за даними факторного аналізу.

Матеріали та методи. В ході досліджень використовувались психодіагностичні (визначення особливостей особистості учнів) методи та методи багатовимірного статистичного аналізу (процедури факторного аналізу). Необхідно відзначити, що статистичний аналіз отриманих даних передбачав застосування пакету

прикладних програм багатовимірного статистичного аналізу “Statistica 6.1 for Windows” (ліцензійний № АХХ910А374605FA). [1, с. 480-495; 4, с. 59-385].

Результати та обговорення. Дані, отримані під час використання процедур факторного аналізу серед студентів медичного факультету напередодні проведення, а саме за 1 місяць до екзаменаційної сесії, та безпосередньо перед складанням диференційованих заліків і проведенням екзаменаційних випробувань, засвідчували наступні особливості.

Напередодні проведення екзаменаційної сесії взаємозв'язок між характеристиками, які визначають рівень узагальненої навчальної успішності і, передусім, навчальної успішності за окремими професійно-орієнтованими дисциплінами (y), та показниками рівня розвитку провідних особливостей особистості слід було представити у вигляді наступних взаємовідношень (1-2):

$$- \text{у дівчат: } y = 0,412f_1 + 0,311f_2 + 0,193f_3; \quad (1)$$

де фактор f_1 – повинен бути визначений як “особливості тривожності і психічних станів студенток” (частка дисперсії – 27,44%) та, передусім, пов'язаний з показниками особистісної та ситуативної тривожності, а також характеристиками астеничного і депресивного станів; фактор f_2 – має бути визначений як “особливості механізмів психологічного захисту студенток” (частка дисперсії – 20,01%) і, в першу чергу, об'єднує показники, що відображують такі механізми психологічного захисту особистості, як компенсація, раціоналізація та гіперкомпенсація; фактор f_3 – повинен бути визначений як “особливості емоційного вигорання студенток” (частка дисперсії – 13,98%) і, насамперед, включає в свою структуру показники, що відображують фази напруження та резистентності;

$$- \text{у юнаків: } y = 0,436f_1 + 0,296f_2 + 0,208f_3; \quad (2)$$

де фактор f_1 – має бути визначений як “особливості агресивних проявів особистості студентів” (частка дисперсії – 28,43%) і, передусім, об'єднує в своїй структурі характеристики вербальної і непрямой агресії, негативізму та узагальнений рівень індексу агресивності; фактор f_2 – повинен бути визначений як “особливості механізмів психологічного захисту студентів” (частка дисперсії – 19,55%) і, в першу чергу, об'єднує в своїй структурі показники, що відображують такі механізми

психологічного захисту особистості, як компенсація, раціоналізація, гіперкомпенсація і регресія; фактор f_3 – має бути визначений як “особливості емоційного вигорання студентів” (частка дисперсії – 12,89%) і, насамперед, включає в свою структуру показники, що відображують фази напруження та резистентності;

Безпосередньо перед складанням диференційованих заліків і проведенням екзаменаційних випробувань взаємозв’язок між характеристиками, які визначають рівень узагальненої навчальної успішності і, передусім, навчальної успішності за окремими професійно-орієнтованими дисциплінами (y), та показниками рівня розвитку провідних особливостей особистості необхідно було представити у вигляді наступних взаємовідношень (3-4):

$$- \text{у дівчат: } y = 0,472f_1 + 0,236f_2 + 0,199f_3; \quad (3)$$

де фактор f_1 – повинен бути визначений як “особливості тривожності та психічних станів студенток” (частка дисперсії – 32,12%) і, передусім, пов’язаний з показниками рівня вираження особистісної та ситуативної тривожності, а також астеничного і депресивного станів; фактор f_2 – має бути визначений як “особливості емоційного вигорання та агресивних проявів студенток” (частка дисперсії – 23,06%) і, насамперед, включає в свою структуру показники, що відображують фази резистентності та виснаження, а також вербальної і непрямой агресії, роздратованості, негативізму та узагальнений рівень індексу агресивності; фактор f_3 – повинен бути визначений як “особливості механізмів психологічного захисту студенток” (частка дисперсії – 13,01%) і, в першу чергу, об’єднує в своїй структурі показники, що відображують такі механізми психологічного захисту особистості, як проекція, витіснення і заміщення;

$$- \text{у юнаків: } y = 0,419f_1 + 0,326f_2 + 0,223f_3; \quad (4)$$

де фактор f_1 – має бути визначений як “особливості механізмів психологічного захисту студентів” (частка дисперсії – 29,75%) і, в першу чергу, об’єднує в своїй структурі показники, що відображують такі механізми психологічного захисту особистості, як проекція, витіснення, регресія і заміщення; фактор f_2 – повинен бути визначений як “особливості агресивних проявів особистості та тривожності студентів” (частка дисперсії – 20,88%) і, передусім, об’єднує в своїй структурі

характеристики вербальної і непрямой агресії, негативізму та узагальнений рівень індексу агресивності, а також показники особистісної та ситуативної тривожності; фактор f_3 – має бути визначений як “особливості емоційного вигорання та психічних станів студентів” (частка дисперсії – 12,38%) і, насамперед, включає у свою структуру показники, що відображували фази резистентності та виснаження, а також особливості астеничного і депресивного станів.

Висновки. В ході проведених досліджень на підставі використання процедур факторного аналізу визначені особливості взаємозв'язку між характеристиками навчальної успішності та показниками особливостей особистості студентів, які перебувають в умовах екзаменаційного стресу.

Література:

1. Антомонов М. Ю. Математическая обработка и анализ медико-биологических данных. К., 2006. 558 с.
2. Баранов А. А., Кучма В. Р., Сухарева Л. М. Медицинские и социальные аспекты адаптации современных подростков к условиям воспитания, обучения и трудовой деятельности. М.: ГОЭТАР-Медиа, 2008. 352 с.
3. Полька Н. С., Сергета І. В. Актуальні проблеми психогігієни дітей і підлітків: шляхи та перспективи їх вирішення (огляд літератури і власних досліджень). *Журнал НАМН України*. 2012. Т. 18, № 2. С. 223-236.
4. Райгородский Д. Я. Практическая психодиагностика. Методики и тесты. Самара: Издательский дом “Бахрах-М”, 2011. 667 с.
5. Сергета І. В., Браткова О. Ю., Мостова О. П., Панчук О. Ю., Дударенко О. Б. Наукові принципи психогігієнічної діагностики стану здоров'я дітей, підлітків та молоді. *Довкілля та здоров'я*. 2012. № 4 (64). С. 21-25.
6. Сергета І. В., Мостова О. П. Медико-соціальні аспекти навчальної адаптації та стан здоров'я учнів шкільного віку. *Актуальні питання педіатрії, акушерства та гінекології*. 2013. № 2. С. 20-22.
7. Сергета І. В., Бардов В. Г. Перспективи використання рівня фізичної працездатності як кількісного показника здоров'я дітей та підлітків. *Довкілля та здоров'я*. 1998. № 1 (4). С. 14-17.

8. Сердюк А. М., Полька Н. С., Сергета І. В. Психогигиена детей и подростков, страдающих хроническими соматическими заболеваниями. Вінниця: Нова книга, 2012. 336 с.

УДК 616.89

Медичні науки

ЗЛОЧИНИ ВЧИНЕНІ НА ФОНІ РЕВНОЩІВ, ПСИХІАТРИЧНИЙ ТА ПСИХОПАТОЛОГІЧНИЙ ФЕНОМЕН

*Ткаченко П.І.,
здобувач Міжрегіональної Академії
управління персоналом,
член асоціації правників України,
член Всеукраїнської пенітенціарної асоціації,
член осередку молодих вчених Дніпропетровської області
м. Дніпро, Україна*

Злочинність на сьогоднішній день становить собою дедалі збільшені оберти щодо поширення та набуття актуальності в кримінальному середовищі. Достатня кількість вчинених злочинів щорічно пов'язана з умисним вбивством, вбивством з особливою жорстокістю, насильницькі злочини, нанесення тяжких тілесних пошкоджень, сексуальні злочини, та інші. Сукупність злочинів, що вчиняються та фіксуються щорічно становить собою фактичну загрозу національній безпеці. Вже багато років поспіль відомі вчені розглядають проблематику злочинності з різних ракурсів та різних наукових напрямках. Аналізуючи проблематику вчинення злочинів на фоні ревнощів доходимо висновку, що дана проблема не є доцільно розкрита на сьогоднішній день та потребує більш детальної уваги з боку юридичної та медичної наук.

Отже, якщо мова йдеться безпосередньо про ревнощі то можливо дану актуальну проблему слід розглядати саме в психіатричному та психопатологічному аспектах з метою доцільного її розгортання та роз'яснення феномену. Можливість вважати фактичні прояви ревнощів психіатричним чи психопатологічним феноменом є доцільною але слід зважати та аналізувати деякі

поступові етапи. Фактичний стан ревнощів особи вважається предневротичним станом реакції, який відносять до патологічної форми реагування. З точки зору кримінологічної науки можливо зазначити, що фактичне питання ревнощів на пряму пов'язане з моральним станом суспільства, моральними засадами, які спочатку формуються в родині в залежності від принципів, правил та положень. На сучасному етапі моральної трансформації суспільства можливо помітити достатньо великий культурний занепад осіб, психологічні перетворення на негативному рівні з метою захисту та задоволення власних потреб в суспільстві, підвищений рівень жорстокості по відношенню до оточення та духовний занепад індивідуумів. Кримінологічна теорія є розбіжною з психіатричною в питанні злочинності на фоні ревнощів але кінцевим положенням є висновки обох сфер наукових досліджень проблеми. Кримінологія визначає, що такі негативні обставини як наркоманія, алкоголізм, проституція є похідними і допоміжними обставинами, провокуючими злочини на фоні ревнощів. Психіатрична теорія є розбіжною в цьому трактуванні.

Ревнощам у психологічних дослідженнях у тому числі, в області диференціальної діагностики та психологічної експертизи не надається такого великого значення, якого вони заслуговують. Не можна забувати, що, нарівні з заздрістю, ревнощі можуть бути проявом егоцентризму, інфантилізму, специфічних акцентуацій і патологій характеру, емоційної нестабільності, а також розвиватися в зв'язку з органічними наслідками ураження центральної нервової системи та її інтоксикаціями і провокувати однойменні невротичні, психопатичні реакції і розвитку. Крім цього, ревнощі також можуть лежати в основі надцінних ідей і навіть марення, в тому числі в структурі психозів, особливо їх прихованих форм, шизофренічного, епілептичного, органічного генезу [1, с. 102].

Незважаючи на досить велике поширення феномена ревнощів в різних процесах і судово-психологічних експертизах, відзначається недостатня вивченість варіативності її проявів. З точки зору клінічних психологів даному феномену сприяє відсутність широкої взаємодії психологів з психіатрами. Психіатри схильні при найменшому натяку на прояв клінічних симптомів

ревнощів відносити її до патології психіки. А психологи, ігнорувати патологічний характер цього стану навіть в явно виражених випадках, нескінченно заглиблюються в психологічний аналіз зовнішніх причин, що спровокували ревнощі, і схильні все зводити до них. В результаті, психологи ігнорують чинники спадковості, психопатології, а психіатри - психологічні особливості конкретної особистості і конкретної пари сексуальних партнерів, а також психологічні особливості ситуації, вважаючи, очевидно, що, будучи другорядними, вони не впливають рішучим чином на прояв ревнощів.

Отже, саме феномен ревнощів та їх фактичне явище в суспільстві є достатньо розповсюдженою причиною вчинення злочинів особливо насильницького характеру. Саме ревнощі мають схильність до сильного емоційного забарвлення, психічної нестійкості та сильних переживань у внутрішньому світі певної особи. Так, ревнощі можуть ґрунтуватися і на фоні уявних подій, причиною яких є алкогольне сп'яніння, оскільки, коли особа перебуває у стані алкогольного сп'яніння, ревнощі переростають у певне маячення. Так, особа під дією алкоголю починає стежити за своєю коханою людиною, постійно контролює її поведінку, безпричинно звинувачує у зраді та шукає відповідні докази її зради. Часто стани алкогольного маячення на фоні ревнощів закінчуються вчиненням злочину.

На практиці жіночі ревнощі не завжди доходять до настільки небезпечних наслідків, як чоловічі. Одночасно з цим чоловічі ревнощі як мотив вчинення вбивства, спричинення тяжких тілесних ушкоджень, відповідно до даних кримінальної статистики, у різних країнах дуже поширені. Значно меншу частину вказаних злочинів, вчинених жінками, психологи обґрунтовують тим, що жінкам притаманна реакція пасивного страждання, замикання у собі, депресія. Скоєння жінками тяжких насильницьких злочинів, у тому числі й з мотивів ревнощів, вказують про значні девіації у розвитку їх особистості та розбудові мотиваційної сфери, повинні бути знаком тривоги для усього суспільства.

Поведінка людини, в тому числі і протиправна, характеризується складним психологічним процесом, в якому беруть участь всі компоненти

особистості. Вирішальне значення в цьому процесі належить мотиву, який визначає спонукальну і змістовну сторону протиправної поведінки. Мотивом злочинної поведінки є внутрішнє спонукання, яке виражається в прагненні суб'єкта досягти бажаного результату (мети) шляхом вчинення суспільно небезпечного діяння. За загальним правилом, мотив злочину – спонукання усвідомлене, однак, як показує судова практика, мотив скоєння злочину не завжди усвідомлюється винним. Особливо це характерно для злочинів, скоєних з мотивів ревнощів. Усвідомленням таких спонукань можуть протистояти різні фактори: афективні реакції, психологічний стан винної особи і ряд інших обставин [2, с. 97].

Ревнощі як мотив вчинення злочинів в останнє десятиліття стали поширеним феноменом, зважаючи на низку багатьох об'єктивних і суб'єктивних причин, що провокують її прояв. Зокрема, мова йде про девальвацію моральних підвалин в суспільстві, зміну норм статевої моралі, існування різних соціально-економічних проблем, присутніх у багатьох сім'ях, невирішеність яких грає роль певного поштовху до зрад заради вигоди і багато інших причин. Із огляду на статистичні дані і результати проведених досліджень, злочини цієї категорії мають тенденцію до збільшення [3, с. 252].

Необхідно також відмежовувати мотив ревнощів від хуліганських спонукань. В основі хуліганських спонукань лежить прагнення в зухвалій формі проявити себе, висловити зневагу до суспільства, інших людей, до законів і правил, громадського порядку тощо. Ревнощі – більш вузьке поняття в тому плані, що вони обумовлені особистісними, інтимними стосунками, які, як правило, носять прихований характер.

Згідно із законодавством України мотив належить до факультативних ознак суб'єктивної сторони злочину. В залежності від обставин вчинення конкретного злочину він може виступати як обов'язкова, кваліфікуюча ознака, або відповідно до вимог статей 66, 67 Кримінального кодексу України бути ознакою, яка пом'якшує чи обтяжує покарання. Однак жодна стаття Кримінального кодексу України не містить такої обов'язкової або кваліфікуючої ознаки злочину, як

вчинення злочину з мотивів ревнощів, у зв'язку із чим цей мотив не впливає на кваліфікацію вчиненого злочину. Разом із цим він відіграє значну роль для встановлення характеризуючи даних особи винного при призначенні йому судом виду та міри покарання, про що також вказано і у п. 3 Постанови Пленуму Верховного Суду України №7 від 24.10.2013 р. «Про практику призначення судами кримінального покарання»: суди при призначенні покарання особі повинні виходити із особливостей конкретного злочину й обставин його вчинення (форми вини, мотиву, мети, способу, поведінки до вчинення злочину тощо). Таким чином, визначення мотиву вчинення злочину є важливим аспектом кримінологічної характеристики підсудного.

Водночас Законом України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України з метою реалізації положень Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами» від 16.12.2017 р., який набрав чинності 11.01.2019 р., внесені зміни до ст. 67 Кримінального кодексу України. Відтепер, при призначенні покарання особі обставиною, яка його обтяжує, окрім інших, визнається вчинення злочину щодо подружжя чи колишнього подружжя або іншої особи, з якою винний перебуває (перебував) у сімейних або близьких відносинах. Враховуючи, що умисні вбивства через ревнощі вчиняються саме щодо одного з подружжя, колишнього подружжя або щодо особи, з якою винний перебуває чи перебував у сімейних, близьких відносинах, можна зробити висновок, що мотив – ревнощі є в певному розумінні і обставиною, яка обтяжує покарання [3, с. 254].

Виходячи з вище викладеного, можливо зробити певні висновки, що феномен ревнощів слід розглядати в проблематиці кримінологічної та психіатричної науки адже дані сфери досліджень мають бути взаємодії з метою доцільного аналізування даної проблеми та її існування в суспільстві. Також можливо стверджувати, що ревнощі можна виявити лише тоді, коли вони мають патологічний характер. В основі патологічних ревнощів є розлад особистості, а зовнішні чинники на сучасному етапі трансформації моральних

засад суспільства сприяють такому. Схильні до ревнощам невротичним реакціям акцентовані особистості суб'єкти з розладом особистості та психопатії. На разі проблема вчинення злочинів на фоні ревнощів та розгляд феномену в психіатричному та психопатологічному аспектах не є доцільно розкритим та потребує більш детального дослідження.

Література:

1. Простомолотов, В., & Простомолотова, А. (2018). Психіатрія, неврологія та медична психологія, с. 102. Київ.
2. Волков Б. Мотив та кваліфікація злочину. Видавництво: Казан.ун-та, с. 97.
3. Бондарчук С. В. Ревнощі як мотив вчинення злочинів проти життя та здоров'я особи. Питання боротьби зі злочинністю. // Випуск № 38, Київ – 2019, с. 252 -254.

УДК 657

Філологічні науки

ДОСЛІДЖЕННЯ ЛЮБОВІ ТА НЕНАВИСТІ У ХУДОЖНЬОМУ ДИСКУРСІ (ЗА РОМАНОМ НІКОЛАСА СПАРКСА «ТИХА ГАВАНЬ»)

*Агип'юк О.Б.,
студентка факультету іноземних мов
Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника
м. Івано-Франківськ, Україна*

Кожна культура вирізняється своєю унікальністю, так само як окрема людина має індивідуальне уявлення щодо одного чи іншого об'єкту. Мова є і залишається найбільш ідентифікуючим фактором етносу, яку часто називають «дзеркалом культури», адже вона є прямим її відображенням. Концепт є невід'ємною частиною мови, адже його реалізацію можемо спостерігати у спілкуванні. Саме завдяки емоційній сфері можна вивчати духовний світ культури. [1, с.59]

Концепти «любов» та «ненависть» класифікують до емоційного типу. В.І.Шаховський зазначає, що «визнання емоційних концептів є значним поривом у науковому знанні, яке довго наполягало на винятковості особистості,

нейтральності та над національності поняття, як форми мислення.[2,с.43]

Зарахувати назви емоцій на іншу нейтральну лексику до емотивів буде прикладом змішування семантики та функцій, котрі не обов'язково збігаються в слові, кожен емотив – не тільки символ якоїсь емоції, але й виразник, тобто значення назви неадекватне самій емоції.»[3, с.8]. З цього випливає, що людина є суб'єктом відображення одного чи іншого явища, яка користується мовою, як засобом, а емоції – це форма відображення дійсності. Як вже зазначалося раніше, дані концепти характеризуються бінарною опозицією. Зупиняючись на трактуванні Фоми Аквінського, який стверджує, що «любов та ненависть виявляють бажання, потяг до чогось. Любов – це прагнення до чогось хорошого. Ненависть – це антипрагнення, несприйняття чогось злого. Це суміш почуттів та емоцій.[5, с. 59]

Для концептів «любов» та «ненависть» характерним є тривалість, непереривність та порив до об'єкту. Значення «прагнення» є різним для обох концептів, адже якщо це любов, то метою є благі наміри; якщо це ненависть, то – це погіршення стану, завдання болю чи страждання. [5, с.61]

Любов заглиблює об'єкт у сприятливу, позитивну атмосферу ніжності, ласки, благодаті та блаженства. Ненависть поринає з сильним запалом в несприятливу атмосферу, завдає неабиякої шкоди та руйнівної сили. Якщо порівнювати обидва концепти, то «любов огортає предмет достатком та теплотою, а ненависть сочиться їдкою злістю. Як у любові, так і в ненависті немає ні хвилини спокою». [4, с. 62]

З дискурсивних позицій концепт «кохання» аналізується як чинник, який налаштовує вербальну поведінку мовців. Доцільним буде зауважити, що вербальна поведінка носіїв мови характеризується створенням інтуїтивних та набутих досвідом знань індивіда, які можуть супроводжуватися позамовними компонентами любовного спілкування. [6, с.78]

Існують різні типи дискурсу. Їхня класифікація залежить від змісту чи мети, яку несе мовленнєва діяльність. Якщо розглядати художній дискурс, то як вже зазначалося вище, його мета – це вплив письменника (за допомогою художнього твору) на читача. Спостерігаються наступні відносини:

«письменник-художній твір-читач». Стає очевидним, що художній текст несе в собі інформацію, яка відрізняється від інших типів тексту, адже збагачена порівняннями чи тропами. Варто зазначити, що автор художнього твору не несе жодної відповідальності щодо правдивості своїх тверджень чи висловлювань, на відміну від політичного. Дж. Серль стверджує: « Будь-який художній твір несе певне «повідомлення», яке передається за допомогою тексту, але яке безпосередньо не наявне в даному тексті» [6, с.56].

Інтерпретаційне поле концепту LOVE репрезентоване у романі Н. Спаркса концептуальними рисами, які характеризують кохання як перехід почуттів з одного емоційного стану в інший. Автор показує кохання як спільне бажання двох людей бути разом. Якщо обидва цього прагнуть, то з часом приходиться мудрість і їхнє кохання стає все сильнішим. В кінцевому результаті, двоє закоханих насолоджуються взаємним коханням. Крім цього, існує інший бік кохання. Письменник доводить, що бажання бути разом може бути невзаємним, і тому дане почуття може перейти в зневіру.

У романі зазначено, що кохання – це перш за все потяг двох людей один до одного, а потім виникає сексуальне бажання: *“If Erin had been here, the dishes would have been washed and put away and dinner would have been waiting on the table and she would have smiled at him and asked him how his day had gone. Later they would make love because he loved her and she loved him”* [156]

Інтерпретаційне поле концепту HATRED репрезентоване у романі Н. Спаркса концептуальними рисами, які характеризують ненависть як ворожнечу між людьми та презирством до вчинків, зумовленими певними життєвими обставинами. Письменник доводить, що ненависть може бути наслідком кохання між людьми, які колись були разом. У романі зазначено, що ненависть є негативним почуттям, яке може провокувати складні відносини між людьми. Найнижчу сходинку займає HATRED, де проявляються тільки негативні емоції чи почуття. У даному випадку спостерігається відсутність позитивного ставлення до когось або чогось. У творі Ніколасса Спаркса нам удалося виявити.

Почуття ненависті до людини можуть спричинити різні фактори: як

зовнішні, так і внутрішні. Доречним буде зазначити, що почуття ненависті по-різному проявляється. Даний приклад описує складні, жорстокі відносини між подружжям. Можемо стверджувати, посилаючись на поданий приклад, що ненависть виникає через почуття ревності та власності і супроводжується смертельною загрозою для життя: “*At home, he beat her and put a gun to her head and told her that if she ever ran away again, he’d kill her. He’d kill any man she cared for. And she believed him, because by then, she knew he was crazy*” [65]

Література:

- 1.Алиферинко Н.Ф. Современные проблемы науки о языке Н.Ф.Алефиренко.- М.:Флінта;Наука,2005.185с.
2. Бабушкин А.П. Типы концептов в лексикофразеологической семантике языка. Воронеж, 1996. 104 с.
3. Воркачев, С. Г. (2007). ЛЮБОВЬ как лингвокультурный концепт. М.: Гнозис.284с.
- 4.Красавский Н.А. Эмоциональные концепты в немецкой и русской лингвокультурах Волгоград: Перемена, 2001. — 495 с.
5. Кожухова, Г.О. (2017). До проблеми дослідження емоційних універсальних концептів (На прикладі концепту «любов»). *Наукові записки НДУ ім. М.Гоголя. Філологічні науки*. 1. 58-61.
- 6.Приходько, А.М. (2008). *Концепти і концептосистеми в когнітивно-дискурсивній парадигмі лінгвістики*. Запоріжжя: Прем’єр. 331 с.

THE IMAGE OF THE WORLD OF THE AUTHOR THROUGH THE
CONCEPTUAL METAPHOR

*Alifanova Svitlana,
Razan Alla,
Senior Lecturers Bohdan Khmelnytsky
National University of Cherkasy
Cherkasy, Ukraine*

The image of the world is a complex notion resulting from a variety of a person's contacts with the world around. The broadest notion is the conceptual image of the world, that is a dynamic formation in a person's mind and experience. Language experience of a person shapes language representation of the world, which is an integral part of the conceptual image of the world. The language representation of the world develops parallelly with the growing self-awareness of a person and depends on the mode of thinking. Particular language representation of the world are formed at the level of linguistic personality and are reflected in their thesaurus which evolves continuously. The process of formation of the individual image of the world depends on a person's environment and spheres of activity.

One of the means of creating the image of the world is metaphor, which evokes in the person's mind to denote a concept which cannot be expressed with a language form. Metaphor is a tool that allows a person to extend the boundaries of their thinking.

Metaphor can be understood through conceptual analysis describing language units which are "surface" forms of the concepts constituting individual author metaphor.

The analysis of the target concepts/domains of the individual author metaphor gives us information about the author's conceptual image of the world. Analysing the author's source concepts / domains reveals his language representation of the world and helps to interpret the author as the linguistic personality.

The target concepts / domains of G. Gresham's metaphors are distributed in three conceptual fields – "physical world", "the world of spiritual culture" and "the

world of the human being". The central part of the field "the world of the human being" is taken by the concepts of such groups as "a human being's social activity", "a human being as a physical phenomenon", "physical characteristics of the human being", "the essential characteristics of the human being on the whole", "the building and its parts", "the interior of the dwelling". To the peripheral part of the field go the following groups of concepts: "natural phenomena", "spiritual values", "emotional sphere", "mental activity", "physical activity", "environment", "time", "the time of the given situation", "spiritual artefacts", "cultural concepts". The conceptual world image of J. Grisham is built up around a personality and their activity, which defines thematic and genre specificity of his works. All the author's attention is focused on a personality in all its manifestations, and it is fully reflected in his language representation of the world. Shaping of the individual image of the world is influenced by a range of social factors, such as: surrounding environment, field of activity, profession and education. As a result, social activity of a personality becomes a major issue.

Source concepts / domains of J. Grisham's author metaphor are distributed in such fields: "living being", "thing", "physical world". Concepts from the field "living being" are typical sources for most targets. J. Grisham's language representation of the world targets a personality in the spheres of their existence, while the world of things and physical world play secondary role. It testifies to the fact that J. Grisham is not a landscape writer, but is rather an artist depicting a personality within a complex of their social contacts and framework of their activity. Specifics of artefacts among the source concepts / domains of J. Grisham's author metaphor proves his male view of the world, solid and meaningful perception of the world around.

The ground of the J. Grisham's author metaphor are divided into groups according to the characteristics "such", "so", "so much" (stative characteristics) and "does something" (dynamic characteristics). Analysis of the ground of the J. Grisham's author metaphor proves that the author takes the world in motion, has analytical turn of mind and is capable of understanding human nature and sympathizing with it.

References:

1. Белова А.Д. Вербальне відображення концептосфери етносу: сучасний стан вивчення проблеми// Мовні і концептуальні картини світу: зб. наук. пр.-К., 2001. – Вип.5.- С. 15-22.
2. Жаботинская С.А. Роль компактизации концепта времени в когнитивных моделях производных существительных// Актуальные проблемы лексикологии. Тезисы научн.конф. – Даугавпилс: Даугавпилсский пед. институт, 1991. – Т. 1. – С. 49-50.
3. Радченко О.Ю. Поліфункціональність корелятивних концептів у метафорах терміносистеми маркетингу// Вісник ХНУ. – 2003. - №609.- С. 173-176.
4. Теория метафоры/Ред. Н.Д. Арутюнова. – М.: Прогресс, 1990.

Філологічні науки

ХАРАКТЕРИСТИКА РИТМІЧНИХ ГРУП ЕМОЦІЙНО НЕЙТРАЛЬНОГО ТА ЕМОЦІЙНО ЗАБАРВЛЕНОГО МОВЛЕННЯ (НА ПРИКЛАДІ ЕМОЦІЇ «РАДІСТЬ»)

Балакірєва Г.Ю.,

студентка факультету іноземних мов

Вінницький державний педагогічний університет

імені М. Коцюбинського

Науковий керівник: Сольська Т.М.

кандидат філологічних наук, доцент кафедри германської

і слов'янської філології та зарубіжної літератури

Термін «клітика» сходить до старогрецького і є похідним від слова εὐκλίβεω «ухиляйтесь». Грецькі граматики позначали елемент як енклітичний, якщо він примикав до іншого елемента і ставав тісно пов'язаним з ним. У латинських граматиках грецький термін «клітика» став використовуватися для латинських частинок que, ve, ne, se. Так само як і грецькі енклітики, латинські відрізнялися певними маркерами, а саме: вони були ненаголошені і завжди пов'язані зі словом, що стоїть перед ними [2, с. 301].

Клітики – це, як правило, слабкі форми функціональних елементів, таких

як займенники, допоміжні дієслова, заперечні частки [4, с.1]. Одним із головних властивостей клітик, на відміну від слів, є відсутність наголосу, вони з'єднуються з самостійним словом в єдине фонетичне слово, тобто у них інші просодичні правила, ніж у самостійних слів. Клітики завжди, як і афікси, примикають до іншого елемента. Через це вони називаються пов'язаними формами, або «зв'язаними морфемами» [2, с. 304].

У морфології останні дослідження зосереджувались на питанні, чи є клітики автономною морфологічною категорією, чи їх можна описати як одну з незалежно мотивованих категорій «афікс» або «слово».

Одна з відмінностей клітиків і афіксів полягає в тому, що афікси мають більшу ступінь контрибуції. Клітики проявляють менше розбірливості, ніж афікси, в питанні вибору виду елемента, з яким вони зв'язуються. Іншими словами, вони мають більше дистрибутивної свободи, ніж афікси. Крім того, клітики можуть змінити напрямок, в якому вони з'єднуються зі своїм опорним словом ('s geht, geht's). На противагу цьому афікси примикають тільки в напрямку своєї основи.

Як стверджує О.М. Миронова, клітики мають особливі якості в області фонетики, морфології та синтаксису. Їх синтаксичні, морфологічні та фонетичні властивості характеризують їх як проміжний клас між самостійними словами і флексіями (афіксами) [2, с. 311].

Метою експерименту було виділити за допомогою аудитивного аналізу просодичні параметри ритму, а саме структурні типи ритмічних груп, які є характерними при вираженні емоції «радість» та порівняти їх з параметрами емоційно нейтрального мовлення дикторів, а також дослідити міжсегментні паузи.

Загалом було проаналізовано 56 синтагм – змістовно та фонетично організовані частини речення:

- 26 синтагм для вираження емоції радості,
- 30 не носили ані позитивного, ані негативного забарвлення, які розглядались як емоційно нейтральні і слугували основою для порівняння з емоційно забарвленими. Для кожного з дикторів порівнювались фонетичні характеристики емоційно нейтрального та емоційно маркованого мовлення.

Матеріал завантажено з платформи Youtube та конвертовано за допомогою програми *Movavi Video Converter 10* з формату MP4 у формат WAV. Для аналізу були обрані фрагменти інтерв'ю, ток-шоу.

Умовні позначення, застосовані для запису ритмічних груп:

◎ злиття лексичних одиниць в одну ритмогрупу

г наголос у ритмічній групі

/ коротка пауза

Результати дослідження. За даними таблиці 1, найбільшу частку як при емоційно маркованому, так і при нейтральному мовленні складають ритмічні групи, утворені проклітичним способом, тобто шляхом приєднання ненаголошених слів до наступного наголошеного [3, с. 1155]. Частка проклітичних РГ емоційно забарвленого мовлення складає 76,5 %, емоційно нейтрального – 70%.

Таблиця 1

Структурні типи ритмогруп (при вираженні емоції «радість»)

Типи РГ	Емоційно забарвлене мовлення (%)	Емоційно нейтральне мовлення (%)
Проклітичні	76,5	70
Енклітичні	11	16
Проклітично-енклітичні	12,5	14

Приклади проклітичних ритмогруп емоційно забарвленого мовлення (при вираженні емоції «радість»): *noch* ◎ *theute* (проклітика – частка) / *mal* ◎ *twieder* (проклітика – прислівник) / *und* ◎ *ja* / *und* ◎ *tbessere* (проклітика – сполучники) / *und* ◎ *oft* ◎ *zursammen* (проклітика – сполучник + прислівник) / *mit* ◎ *uns* ◎ *tzwei* (проклітика – прийменник + займенник) / *muss* ◎ *recht* (проклітика – модальне дієслово) / *ich* ◎ *berkomme* (проклітика – займенник) / *ich* ◎ *finde* ◎ *tes* (проклітика – займенник + дієслово) / *ich* ◎ *mache* ◎ *mein* ◎ *tSport* (проклітика – займенник + дієслово + займенник).

Приклади проклітичних ритмогруп емоційно нейтрального мовлення: *Woche* ◎ *tweiter* (проклітика – іменник) / *ich* ◎ *tfahre* / *meine* ◎ *Farmilie* (проклітики – займенники) / *ist* ◎ *tpositiv* (проклітика – дієслово) / *ich* ◎ *wollte*

© *tdort* / *ich* © *denke* © *mal* (проклітика – займенник + дієслово) / *in* © *der* © *Situation* (проклітика – прийменник + артикль).

Частка енклітичних ритмогруп, тобто таких груп, у яких ненаголошені слова сполучаються з попереднім наголошеним [3, с. 351], при вираженні у мовленні емоції «радість» найменша і складає 11%, що майже в 7 разів менше на відміну від частки проклітичних ритмогруп.

Приклади енклітичних ритмогруп емоційно забарвленого мовлення (під час вираження емоції «радість»): *mega* © *aufregen* (енклітика – дієслово) / *Karrat* © *wahnsinnig* (енклітика – прикметник) / *theißt* © *sich* (енклітика – займенник) / *rlange* © *lange* © *Zeit* (енклітика – прикметник + іменник) / *tmehrere* © *Wünsche* (енклітика – іменник).

Помітною є різниця часток проклітичних та енклітичних ритмогруп і при емоційно нейтральному мовленні дикторів. Згідно табличних даних частка енклітичних ритмогруп емоційно нейтрального мовлення у 4 рази менша за проклітичні ритмогрупи і складає 16%.

Приклади енклітичних ритмогруп емоційно нейтрального мовлення: *kennengerlernt* © *haben* / *gerspielt* © *haben* / *twichtig* © *ist* (енклітика – допоміжні дієслова «haben», «sein») / *that* © *mich* (енклітика – займенник) / *tdankbar* © *dafür* (енклітика – прислівник) / *tsehr* © *gerne* © *helfe* (енклітика – прислівник + дієслово) / *nartürlich* © *für* © *mich* (енклітика – прийменник + займенник).

Частка проклітично-енклітичних ритмогруп також незначна: при емоційно забарвленому мовленні вона складає 12,5% та 14% при емоційно нейтральному мовленні.

Приклади проклітично-енклітичних ритмогруп емоційно забарвленого мовлення (під час вираження емоції «радість»): *die* © *nur* © *untertwegs* © *sind* (артикль, прислівник та дієслово) / *wir* © *tfreuen* © *uns* / *ich* © *thabe* © *mich* (займенники) / *war* © *rschöne* © *Gefühle* (дієслово та іменник).

Приклади проклітично-енклітичних ритмогруп емоційно нейтрального мовлення: *eine* © *rgute* © *Mischung* (артикль та іменник) / *glaube* © *tkeiner* ©

Älter (дієслово та іменник) / *das* © *übernehmen* © *kann* (артикль та дієслово) / *in* © *rPrag* © *waren* (прийменник та дієслово) / *auch* © *Physiotherapie* © *angefangen* (частка та дієслово) / *steht* © *nattürlich* © *für* © *mich* (дієслово, прийменник та займенник).

2. Паузальна організація

Шляхом аудитивного та інструментального аналізу було виокремлено міжфразові, міжсегментні паузи та паузи наприкінці тематичної єдності. Результати представлено у таблиці 2.

Помітною є наявність значної кількості коротких за своєю тривалістю пауз емоційного підсилення для підкреслення важливості сказаного слова чи фрази. Також можна виділити декілька надкоротких, коротких та середніх пауз, які використовувалися дикторами з метою пригадування. Довга та наддовга паузи були використані під час інтерв'ю для того, щоб продумати відповідь на поставлене запитання.

Таблиця 2

Фрагмент протоколу реєстрації експериментальних даних дослідження часових меж реалізації пауз у вираженні емоції «Радість»

Часові межі реалізації пауз (у %)

Тривалість пауз	Емоційне мовлення	Емоційно нейтральне мовлення
	У %	У %
надкоротка (<200 мс)	11	7
коротка (220–500 мс)	56	60
середня (520–800 мс)	22	27
довга (820–1200 мс)	6	7
наддовга (>1200 мс)	6	–

У результаті проведеного аналізу можемо зробити висновок, що як в емоційно нейтральному мовленні, так і при вираженні емоції «радість», переважає проклітичний спосіб утворення ритмічних груп, тобто шляхом приєднання ненаголошених слів до наступного наголошеного, а у ролі проклітиків та енклітиків можуть виступати як самостійні частини мови

(іменники, займенники, дієслова, прислівники), так і службові (сполучники, прийменники тощо). І емоційно нейтральному, і емоційно забарвленому мовленню притаманна коротка та середня часова межа реалізації пауз.

Література:

1. Вольфовська О. Методологічні основи слухового аналізу ритмічної організації німецьких політичних промов. Науковий вісник ХДУ. Серія "Лінгвістика" № 15, 2011. С. 257-261.

2. Миронова О.В. Клитики как пограничное явление в системе языка. Вестник МГЛУ. № 20, 2015. С. 301-311.

3. Український тлумачний словник : Близько 250 000 слів / укл. та гол. ред. Вячеслав Бусел. — Київ ; Ірпінь : Перун, 2005. — 1728 с.

4. Gerlach Birgit, Grijzenhout Janet. Clitics in Phonology, Morphology and Syntax. John Benjamins Publishing Company, 2001. — 456 p.

Філологічні науки

ВІДТВОРЕННЯ ЛІНГВО-ПРАГМАТИЧНИХ ХАРАКТЕРИСТИК ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ В ПЕРЕКЛАДІ

Березняк Ю.В.,

студентка факультету іноземної філології

Миколаївський національний університет

імені В.О.Сухомлинського

м. Миколаїв, Україна

The current stage of development of society is characterized by a significant increase in the importance of political communication, which is due to the fact that in a democratic social system, issues of power are openly discussed, and the solution of many political problems depends on how adequately they are interpreted.

Аналіз теоретико-методологічних основ дослідження політичного дискурсу та його особливостей передбачає висвітлення базового поняття, яке є передумовою наукового обґрунтування суті цього феномену, – «дискурс».

Дискурс став однією із центральних тем ряду філософських напрямків

XX століття, де його трактують дискурс як «спілкування двох свобод» та «послідовність вибору, шляхом якого виокремлюються одні значення і відкидаються інші».

Т. ван Дейк визначає дискурс як особливе комунікативне явище, як «складну єдність мовної форми, знання і дій», як подію, інтерпретація якої виходить далеко за рамки буквального розуміння самого висловлювання. На його думку дискурс є не просто зв'язним текстом, це «складне комунікативне явище, котре включає в себе і соціальний контекст, який дає уявлення як про учасників комунікації (їх характеристики), так і про процеси вироблення і сприйняття повідомлень» [1]. Таким чином, дискурс відображає залежність створюваного мовного витвору від значної кількості обставин, а саме знань про світ, суджень, думок, переконань і конкретних цілей суб'єкта мовлення.

Досліджуючи поняття «дискурс», встановлено, що існують два протилежні погляди на природу мови: формальний та функціональний.

В рамках функціонального підходу дискурс розглядається у зв'язку з використанням мови в процесі мовного спілкування людей. Відповідно, можна говорити про залежність певного дискурсу від того, з якою метою і в якому ракурсі розглядалося саме спілкування.

Функціональний підхід дає нам розуміння того, що дискурс не можна обмежувати рамками конкретного мовного виразу. Учасники взаємодії, їх особистісні та соціальні характеристики, багатоманітні аспекти соціальної ситуації, безумовно, є частиною даної події.

Зазначимо, що в контексті політичного дискурсу орієнтація на функціональний підхід є абсолютно логічною і виправданою. Формальний підхід більш характерний для лінгвістичного підходу.

Аналіз наукових джерел довів, що досить часто в якості синоніму терміну «політичний дискурс» науковцю вживають термін «політична мова». Принаймні, вони не зазначають, що якимось розрізняють ці поняття. Лише дехто намагається розвести їх. Так, на думку А. Баранова, політичний дискурс – це сукупність усіх мовних актів, які використовуються в політичних дискусіях, а

також правил публічної політики, які оформилися згідно з традицією та були перевірені досвідом. Політичну мову вчений трактує як особливу знакову систему, призначену саме для політичної комунікації [2, с. 108]

Загалом же російські та українські дослідники частіше вживають термін «політичний дискурс», ніж західні науковці, які переважно користуються термінами «політична мова» або «мова політики».

Переклад в політичному середовищі є завданням підвищеної мовної відповідальності. Політична мова – це офіційна мова державної влади, мову зі своїми особливими засобами впливу на громадськість. Переклад займає важливу роль у процесах політичної комунікації сьогодення, до того переклад все частіше трактують як механізм представлення міжкультурних, соціополітичних особливостей. Неточний переклад політичних текстів може призвести до таких серйозних наслідків, як шкода іміджу політика, негативний вплив на результат переговорів і навіть політичні конфлікти. Однак, незважаючи на важливу роль перекладу в сфері сучасної політичної комунікації, питань в цій галузі перекладознавства набагато більше, ніж відповідей [3, с. 161].

Переклад в сфері політики відрізняється складністю, а на перекладача покладається величезна відповідальність, оскільки він не просто передає засіб однієї мови за допомогою засобу іншої мови, а виконує роль не лише вербального перекодувальника, а інтерпретатора смислового коду, закладеного у вихідному тексті; передає функцію мовленнєвої одиниці оригіналу, вибираючи для цього відповідник в мові перекладу, що виконує аналогічну функцію, передає адресату певне інтелектуальне чи емоційне навантаження. Перекладач певною мірою реконструює текст оригіналу, так як переклад, будучи засобом міжкультурної комунікації, завжди є мовною дією [4, с. 7–11]

Одним з ключових завдань перекладача є досягнення адекватності перекладу. Через наявність певних відмінностей між мовою оригіналу та мовою перекладу послівний переклад та копіювання структури першотвору зазвичай не дає бажаного результату, тому перекладачам доводиться застосовувати перекладацькі трансформації.

В. Комісаров досліджуючи трансформації подає декілька їх визначень. Так, з одного боку, перекладознавець тлумачить трансформацію як перетворення тексту оригіналу в текст перекладу за певними правилами, тобто як процес, а з іншого як «прийом перекладу», перетворення, за допомогою якого здійснюється перехід від одиниць оригіналу до одиниць перекладу, тобто визнає за нею статус операційної одиниці цього процесу [5]. З останнім погоджуються Т. Казакова, З. Кучер[6], Т. Клименко, М. Орлова, Т. Редчиць [7, с. 40-49.] та І. Шумило [8, с. 110-112.].

Досліджуючи поняття «перекладацькі трансформації», науковці найчастіше трактують їх як:

- міжмовні операції перевираження сенсу (О.Швейцер)[9];
- методи досягнення адекватності перекладу (Л. Бархударов, Т. Кияк, А. Науменко, О. Огуй);
- численні та якісно різноманітні перетворення, які здійснюються для досягнення адекватності перекладу всупереч розбіжностям у формальних і семантичних системах двох мов (Л.Бархударов)[10, 2016];
- заміну однієї мовної форми у вихідному тексті на іншу мовну форму в тексті перекладу, причому під мовною формою він має на увазі частину мови, словосполучення чи граматичну конструкцію (О. Клішин) [11, 2003.].

Такі українські дослідники Т. Кияк, А. Науменко, О. Огуй стверджують, що мовним рівням повинні відповідати рівні перекладу (фонетичний, лексичний, морфологічний, синтаксичний, текстовий), і до кожного з цих рівнів відносять певні перекладацькі трансформации, а саме: фонетично-імітаційні, морфолого-категорійні, лексико-семантичні, синтактико-реченнєві та текстово-стилістичні.

Отже, очевидним є те, що для дослідження лінгвопрагматичних особливостей англomовного політичного дискурсу доцільно використовувати комплексний підхід до аналізу ролі і особливостей взаємодії мовних засобів в організації змісту та вираженні прагматичного спрямування текстів політичних промов. При цьому вплив аналізованих текстів підсилюється численними експресивно-стильовими засобами, що апелюють до адресата: лексичними, фонетичними та синтаксични-

ми. У політичному дискурсі активно використовуються фразеологізми, прецедентні тексти, оказіоналізми, елементи розмовної лексики. Синтаксичні одиниці також слугують формуванню семантико-прагматичного змісту політичного виступу. Вставні речення, інверсія, паралельні конструкції, прийоми протиставлення, повтору, риторичні запитання виступають засобами акцентування уваги адресата, психологізації, смислового та емоційного посилення ритмічної організації дискурсу. Всі ці засоби використовуються для того, щоб переконати адресата у необхідності виконання ним певних політичних дій; змінити його політичні погляди, переконання та установки; спонукати до тієї суспільно-політичної реакції, що є вигідною для адресанта.

Література:

1. Т. ван Дейк. Дискурс и власть. Репрезентация доминирования в языке и коммуникации
2. Баранов А. Н. Политический дискурс: прощание с ритуалом? //Человек. – 1997. – № 6. – С. 108
3. Schäffner C., Bassnett S. Political Discourse, Media and Translation. – Newcastle : Cambridge Scholars Publishing, 2010. – 161 p.
4. Шевченко И. С. Герменевтический аспект перевода как вторичной метакоммуникации / И. С. Шевченко // Вісник ХНУ ім. В. Н. Каразіна.– 2003. – Вип. 609. – С. 7–11., с. 7
5. Комиссаров, Вилен. Теория перевода (лингвистические аспекты). Альянс, 2013
6. Кучер, Зоя, Орлова, Марина та Редчиць, Тетяна. Практика перекладу (німецька мова). Нова Книга, 2013
7. Кучер, Зоя. Проблема використання перекладацьких трансформацій у процесі перекладу художнього тексту. *Мова: кодифікація, компетенція, комунікація*, 2019, вип. 1. сс. 40-49
8. Шумило, Іван. Використання лексико-граматичних трансформацій при перекладі англійської реклами, що містить прецедентні феномени. *Перекладацькі інновації: матеріали VIII Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції*, 2018, сс. 110-112

9. Бархударов Леонид. *Язык и перевод*. Ленанд, 2016

10. Швейцер, Александр. *Теория перевода: Статус. Проблемы. Аспекты*. Ленанд, 2016

11. Клишин, Александр. *Практика перевода английских текстов*. Андра, 2003.

УДК 657

Філологічні науки

МАНІПУЛЯТИВНИЙ ВПЛИВ У ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ (НА ПРИКЛАДІ ІНАВГУРАЦІЙНОЇ ПРОМОВИ ДОНАЛЬДА ТРАМПА)

*Галавська І.С.,
студентка факультету іноземної філології
Східноєвропейський національний
університет імені Лесі Українки
м. Луцьк, Україна*

Швидкий розвиток міжнародних відносин та налагодження політичних зв'язків сприяли та сприяють розвитку політичного дискурсу. Оскільки поняття політичного дискурсу почало активно розвиватись порівняно недавно, не існує єдиного визначення цього молодого та багатогранного терміну. Політичний дискурс вивчається психологами, істориками, лінгвістами, філологами, політологами та іншими вченими по всьому світу.

О. Й. Шейгал вважає, що політичний дискурс належить до термінів, які використовуються у багатьох роботах як щось, що не потребує пояснень і є зрозумілим [5, с. 33]. Дослідниця визначає політичний дискурс як «знакове утворення, що має два виміри – реальний і віртуальний, при цьому в реальному вимірі він розуміється як текст в конкретній ситуації політичного спілкування, а його віртуальний вимір включає вербальні і невербальні знаки, орієнтовані на обслуговування сфери політичної комунікації, тезаурус прецедентних висловлювань, а також моделі типових мовних дій і уявлення про типові жанри спілкування в даній сфері» [4, с. 9].

Політичний вплив є одним із ключових факторів у процесі привернення,

використання та утримання влади. Його суть полягає у здатності політичного суб'єкта активно стимулювати процес змін мотивів та установок інших суб'єктів політики з метою трансформації їх поведінки та дій. Цей вплив може бути як свідомим, так і несвідомим. Одним з найефективніших інструментів політичного впливу є маніпуляція [2, с. 7-8].

Маніпуляція є універсальним явищем і саме тому має велику кількість трактувань у різних галузях знань. Вивчення маніпуляції здавна привертало увагу психологів, філологів, політологів, соціологів та інших науковців.

Маніпулювання особистістю стало звичним явищем у повсякденному житті, економічній конкуренції та політичній боротьбі. На думку Р. М. Блакара, висловитися нейтрально неможливо, тому що навіть неформальна розмова передбачає переструктурування світу іншою людиною [1, с. 91]. Маніпуляція є серйозним психологічним інструментом, який використовує маніпулятор, щоб змусити інших людей робити те, що вигідно йому. За російським психологом Є. Л. Доценком, важливими характеристиками будь-якої маніпуляції є прихованість, обман, контроль, ставлення до об'єктів маніпулювання як до засобів досягнення власних цілей, психологічна дія, гра на слабкостях, майстерність і вправність у здійсненні маніпулятивних дій [3, ст. 51].

Згідно з політологом О. Д. Бойком, «політичне маніпулювання (франц. *manipulation*, від лат. *manipulus* – жменя) – комплекс психологічних, ідеологічних та організаційних дій, спрямованих на приховане корегування масової свідомості з метою стимулювання суспільної активності у потрібному маніпуляторіві напрямі в боротьбі за політичну владу, її захоплення, використання, утримання» [2, ст. 9]. У процесі маніпулювання люди не відчують зовнішнього примусу, їм здається, що саме вони приймають рішення і вибирають форму поведінки.

Також О. Д. Бойко вважає, що маніпулювання як специфічна форма політичного впливу виконує декілька функцій: інформаційну, набуття (посилення) впливу, встановлення контролю над свідомістю, регулювання, провокативну, маскування, захисну (оборонну), адаптивну та мобілізаційну [2, ст. 9-10].

Розглянемо реалізацію маніпулювання у політичному дискурсі на прикладі інавгураційної промови Президента Сполучених Штатів Дональда Трампа 20 січня 2017 року.

We, the citizens of America, are now joined in a great national effort to rebuild our country and to restore its promise for all of our people. Together, we will determine the course of America and the world for years to come. We will face challenges. We will confront hardships. But we will get the job done [5].

Однією з найважливіших стратегій маніпулювання є стратегія ідентифікації. Вона полягає в ототожненні політика з народом і реалізується за допомогою використання займенників «we», «our». У наведеному прикладі Дональд Трамп використовує саме цю стратегію з метою заохочення людей підтримати його та приєднатись до нього задля кращого майбутнього держави. Позиція «я з народом», «ми єдине ціле» завжди має позитивні результати.

В промові Трамп наголошує на тому, що він не переслідує власні цілі, а діє лише на благо народу. У такий спосіб він імпліцитно підмінює інтереси людей власними інтересами:

Today's ceremony, however, has very special meaning. Because today we are not merely transferring power from one Administration to another, or from one party to another – but we are transferring power from Washington, D.C. and giving it back to you, the American People ... This is your day. This is your celebration. And this, the United States of America, is your country [5].

Трамп підкреслює передачу влади людям та показує, що вони рівні, а рівність є однією з найважливіших цінностей американського народу. Таким чином він забезпечує собі прихильність більшості людей та реалізує тактику інтимізації (зменшує дистанцію між собою та народом). Ця тактика здійснюється за допомогою частого повторення присвійного займенника другої особи множини «you» та апелювання до цінностей народу.

Також за допомогою тактики інтимізації Дональд Трамп спонукає людей до співпраці з владою на основі спільності демократичних цінностей:

We are one nation, and their pain is our pain. Their dreams are our dreams,

and their success will be our success. We share one heart, one home, and one glorious destiny [5].

У цьому прикладі тактика інтимізації реалізується за допомогою отоотожнення болю, мрій та успіху народу із болем, мріями та успіхом політичної влади країни. Маніпулятивні тактики використані в інавгураційній промові Дональда Трампа спрямовані на задоволення його потреб та отримання підтримки з боку народу на основі апеляції до емоцій, цінностей та переживань.

Отже, проблема маніпуляції займає одне з провідних місць у політичному дискурсі. Хоча маніпуляція надзвичайно поширена у політиці, вона не завжди має негативний характер, проте визначити межу де позитивний політичний вплив змінюється на негативний надзвичайно важко. Зазвичай політичні маніпуляції оцінюють негативно, адже їх головною метою є підміна інтересів суспільства інтересами окремих осіб. Підтвердженням цього є аналіз інавгураційної промови Дональда Трампа.

Література:

1. Блакар Р. М. Язык как инструмент социальной власти // Язык и моделирование социального взаимодействия / за ред. В. В. Петрова. – Москва : Прогресс, 1987. – С. 88–125.

2. Бойко О. Д. Політичне маніпулювання : навч. посіб. / О. Д. Бойко. – Київ : Академвидав, 2010. – 432 с.

3. Доценко Е. Л. Психология манипуляции: феномены, механизмы и защита : монография / Е. Л. Доценко. – Москва : ЧеРо, Издательство МГУ, 1997. – 344 с.

4. Шейгал Е. И. Семиотика политического дискурса: дис. ... д-ра филол. наук. : спец. 10.02.01 / Е. И. Шейгал. – Волгоград, 2000. – 431 с.

5. Donald Trump`s inavguration sheech 20.01.17 speech transcript: <https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/the-inaugural-address/> (дата звернення: 20.01.17)

ПЛЕОНАЗМИ ТА ТАВТОЛОГІЯ: ПЕРЕШКОДА ЧИ ДОПОМОГА У НАВЧАННІ МОВИ?

Дейнега В.В.,

ст. викладач кафедри мовної підготовки

Запорізького державного

медичного університету

м. Запоріжжя, Україна

Уссама Аім Шаїб,

студент фармацевтичного факультету

Запорізького державного

медичного університету

м. Запоріжжя, Україна

Необхідність усвідомлення студентами немовних закладів вищої освіти явища плеоназмів та тавтології у процесі навчання мови є метою цього дослідження.

Методична стратегія викладача, спрямована на усвідомлення студентами наявності у мовленні великої кількості повторів та зайвих слів, сприятиме оволодінню саме коректними формами мови. У цьому полягає актуальність цієї роботи.

Плеоназми (зайві мовленнєві форми) та тавтологія (словоповтори) мають спільну ознаку – надмірність, і несвідоме використання їх у мовленні може ускладнити розуміння суті вислову. Негативне сприйняття цього мовленнєвого явища означено не тільки у працях науковців-мовознавців (П.О. Селігей, Зуєва Т.Г., Мухіна Е.Р., Булатова Є.О., Нікіпелова І.Г та ін.), але й у народних прислів'ях: *Багато слів – ще не Коран. Мережа Інтернет, сервісне обслуговування, інформаційне повідомлення, опустити вниз, підняти вгору та ін.* – приклади най поширених плеонастичних виразів; у наукових текстах вживаються наступні плеоназми: *продовжувати далі, складові частини, становлення та розвиток, майбутні перспективи, практичний досвід, реакція взаємодії та ін.* Прикладами тавтологічних форм приведемо наступні:

особистісні якості особистості, висловлювання громадської думки у суспільстві, лікуючий лікар, корисне використання, громадське суспільство. Слід зазначити, що плеоназми в мовленні мають емоційну конотацію, проте тавтологію пов'язують з низьким рівнем мовної культури (В. В. Коломійцева).

Складність навчання мови спеціальності полягає у необхідності використання наукових текстів, однією з характерних ознак яких є термінологічна повторюваність. Для носія мови повтори у процесі розкриття наукової теми є засобом більш чіткого визначення поняття. Ми погоджуємося із думкою, що повтор може збагатити вислів додатковими відтінками. Проте, для студента-іноземця, що здобуває медичну освіту і якому притаманне конкретне мислення, багатослів'я стає синонімом нерозуміння предмету розмови саме тим, хто говорить. Крім того, наукові тексти є основою, на якій формуються вміння та навички професійного мовлення студента. Таким чином, несвідоме використання плеонастичних та тавтологічних мовленнєвих форм, або звертання у процесі навчання до наукових текстів, зміст яких незрозумілий від надлишку повторів, стає застереженням для викладача. У разі усвідомлення надмірностей, бажано звернути увагу студентів на значення тематичної лексики та на причини її повторюваності. У такому разі, свідоме обговорення повторів допомагатиме навчанню.

Таким чином, ознайомлення студентів з мовленнєвими надмірними стилістичними формами, свідоме та обережне їх використання викладачем, сприятиме підвищенню якості засвоєння мови студентами.

Вважаємо перспективною для дослідження проблему плеоназмів фармацевтичного та медичного дискурсу.

ЛЕКСИКО-ТЕМАТИЧНІ ГРУПИ ТЕРМІНІВ У «ВІСНИКУ АСОЦІАЦІЇ
КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА УКРАЇНИ»

Локайчук С.М.,

*канд. філол. наук, доцент кафедри
історії та культури української мови,*

Грицевич З.В.,

*студентка факультету
філології та журналістики,
Східноєвропейський національний
університет імені Лесі Українки
м. Луцьк, Україна*

Розвиток галузі права та провooхоронної діяльності спричинив активне термінотворення і, відповідно, численні термінологічні дослідження. Велику увагу мовознавці приділяють виявленню внутрішніх структурно-семантичних зв'язків лексичних одиниць на позначення спеціальних понять окремих галузей знань, критеріям їх тематичної систематизації.

Мета роботи – здійснити лексико-тематичну класифікацію термінів, зафіксованих у фаховому виданні «Вісник Асоціації кримінального права України».

За «Словником лінгвістичних термінів» Д.І. Ганича та І.С. Олійника, тематична група – це низка слів, що об'єднані спільністю родових значень [1, с. 55], тобто номінації різновидів понять чи реалій, згрупованих за певною, спільною для них ознакою. Ф. П. Філін зазначав, що на відміну від лексико-семантичних груп, для яких визначальною є спільність значень, тематичні групи організуються на основі класифікації предметів, понять та явищ дійсності [2, с. 526].

Розподіл термінологічної лексики на тематичні групи, на наш погляд, процес суб'єктивний, який певною мірою залежить від точки зору дослідника. Для виявлення структури термінології певної галузі важливо зрозуміти і вирізнити логічно-поняттєві зв'язки й відношення між поняттями, і, природно, термінами, які їх називають.

За основу класифікації юридичної термінології, зафіксованої в науковому виданні «Вісник Асоціації кримінального права України» (далі ВАКПУ), ми взяли зміст і логічні зв'язки між реаліями та поняттями кримінальної сфери. Гіпотезу дослідження формулюємо так: якщо між поняттями наукової галузі існують системні логічні зв'язки, то і терміни на позначення цих понять мають бути теж системно пов'язані.

На основі проведеного аналізу термінів, близьких за тематичною спрямованістю, виділяємо лексико-тематичну групу, що об'єднує поняття кримінального права, та лексико-тематичну групу, що об'єднує поняття кримінального процесу. Ці тематичні групи поділяються на менші, але більш конкретні кластери термінів – тематичні підгрупи. Розглянемо їх більш детально.

I. До складу лексико-тематичної групи на позначення понять кримінального права входять терміни, що називають:

1) загальні поняття кримінального права: *право, предмет злочину, караність діянь, судимість, норми права, принципи права, законність, злочинність, криміногенні фактори, протидія злочинності, правомірна поведінка, протиправна поведінка* та інші, наприклад: **Злочинність** становить загрозу для безпеки всіх сфер життєдіяльності суспільства, завдає шкоду **правопорядку**...(ВАКПУ, 2017, №2); до вчинення необережного злочину призвела **протиправна поведінка** кількох осіб, що утворила небезпечну ситуацію (ВАКПУ, 2020, №1);

2) суб'єктів кримінального правопорушення: *осудна особа, винна особа, обмежено дієдатний /недієдатний, малолітній, неповнолітній, правопорушник, співучасник, підбурювач, пособник, виконавець (співвиконавець), організована злочинна група, злочинна організація* та інші тощо, наприклад: **...якщо фізична осудна особа, яка досягла 14-річного віку, вчинила таємне викрадення...** (ВАКПУ, 2018, №1); *діяння, вчинені щодо двох чи більше осіб або неповнолітнього, караються позбавленням волі* (ВАКПУ, 2020, №1);

3) види покарань: *штраф, громадські роботи, виправні роботи, довічне позбавлення волі, арешт, конфіскація майна, правовий примус, дисциплінарний батальйон*, наприклад: **суд має перевести два роки виправних робіт у**

*позбавлення волі, відповідно до підпункту «в» п.1 ч.1 ст. 72 КК (ВАКПУ, 2020, №1); ...законодавець може переглянути спірні позиції щодо **конфіскації майна та спеціальної конфіскації...** (ВАКПУ, 2020, №1);*

4) кримінальне правопорушення (злочин): *кримінальний проступок, нетяжкий злочин, прямий умисел, бездіяльність, готування до злочину, замах на злочин, виконання злочинного наказу, рецидив, закінчений злочин, наприклад: ... визнано, що **замах на злочин** може бути вчинений і шляхом **бездіяльності** (ВАКПУ, 2018, №2); **умисел обмежений лише одним його видом – прямий** (ВАКПУ, 2018, №2);*

5) спосіб вчинення злочинного діяння: *пограбування, шахрайство, вбивство, тілесне ушкодження, перевищення самооборони, фізичний / психічний примус, наприклад: ...збільшення вчинених **убивств, тілесних ушкоджень та інших злочинів насильницьких та корисливих злочинів...** (ВАКПУ, 2017, №2).*

II. До лексико-тематичної групи на позначення понять кримінального процесу належать терміни, що називають:

1) загальні кримінально-процесуальні поняття: *провадження, сторона судового процесу, підвідомчість, підстава позову, підсудність, процесуальні строки, судовий збір, юрисдикція суду, наприклад: **кримінальне провадження здійснюється в межах територіальної юрисдикції різних прокуратур...** (ВАКПУ, 2018, №2); ...**кримінально-правові заходи** вживаються виключно за умови встановлення визначених законом підстав (ВАКПУ, 2017, №1);*

2) суб'єктів кримінального процесу:

– органів та службових осіб, представників влади чи місцевого самоврядування: *суд, суддя, прокурор, органи досудового розслідування, оперативний підрозділ, слідчий, поліція, наприклад: ...якщо **слідчий (співробітник оперативного підрозділу)** має намір отримати інформацію із застосуванням вилученого технічного пристрою, необхідно отримати дозвіл **слідчого судді...** (ВАКПУ, 2020, №1);*

– осіб сторони захисту: *підозрюваний, обвинувачений, адвокат, виправданий, засуджений, захисник, наприклад: **Потерпілий так само, як і***

особа, яка вчинила злочин (а також **підозрюваний, обвинувачений, засуджений**) потребують гуманного поводження... (ВАКПУ, 2020, №1);

– інших учасників кримінального провадження: *позивач, свідок, експерт, секретар судового засідання, судовий розпорядник*, наприклад: *З урахуванням рекомендацій експертів в нашій державі нещодавно було створене...* (ВАКПУ, 2018, №1); *...адвокати надають юридичну допомогу безкоштовно: 1) позивачам при розгляді судами справ про відшкодування шкоди, завданої смертю годувальника...* (ВАКПУ, 2018, №1);

3) поняття доказової база: *прямі докази, достовірний доказ, непрямі докази, показання свідка, висновок експерта, речовий доказ*, наприклад: *...накладення арешту на таке майно з метою збереження речових доказів* (ВАКПУ, 2017, №1); *...«Кримінальна відповідальність за завідомо неправдиве показання»...* (ВАКПУ, 2017, №1);

4) документацію кримінального провадження: *протокол, касаційна скарга, експертний висновок, обвинувальний акт, ухвала суду, оскарження, вирок суду, угода про примирення*, наприклад: *ані письмове повідомлення про підозру, ані складання обвинувального акта не можуть розглядатися як форми реалізації кримінальної відповідальності...* (ВАКПУ, 2017, №2);

5) поняття досудового розслідування:

– заходи забезпечення кримінального провадження: *виклик, судовий привід, грошове стягнення, відсторонення від посади, вилучення майна, арешт майна, затримання особи, запобіжні заходи*, наприклад: *... не з'явилися без поважних причин на виклик слідчого або суду* (ВАКПУ, 2018, №2); *... тимчасовий доступ до речей і документів та тимчасове вилучення майна* (ВАКПУ, 2020, №1); *...забезпечення кримінального провадження у вигляді відсторонення від посади...* (ВАКПУ, 2019, №1);

– слідчі дії і процеси: *оперативно-розшукові заходи, розслідування, допит свідка, освідкування, екстрадиція*, наприклад: *Освідкування здійснюється на підставі постанови прокурора...* (ВАКПУ, 2017, №2); *...здійснює оперативно-розшукові заходи, здійснює досудове розслідування кримінальних*

правопорушень...(ВАКПУ, 2018, №1); *...надання правової допомоги у кримінальних справах, включаючи екстрадицію* (ВАКПУ, 2018, №1);

– запобіжні заходи: *особисте зобов'язання, порука, застава, домашній арешт, тримання під вартою*, наприклад: *Домашній арешт є незаконним за відсутності підстав для його застосування...* (ВАКПУ, 2017, №1); *Незаконне тримання під вартою матиме місце у випадку порушення строків тримання під вартою або порушення порядку продовження таких строків...* (ВАКПУ, 2017, №1).

Отже, лексико-тематична класифікація кримінальної термінології дає змогу встановити місце кожного терміна в структурі кримінального права та кримінального процесу, виявити сукупність логіко-поняттєвих зв'язків і відношень між термінами тієї чи іншої лексико-тематичної групи та між групами.

Література:

1. Ганич Д. І., Олійник І. С. Словник лінгвістичних термінів. – К. : Вища школа, 1985. – 360 с.
2. Филин Ф. П. О лексико-семантических группах слов. // Езыковедски изследования. – София, 1957. – С. 523–530.
3. Вісник Асоціації кримінального права України : електрон. наук. вид. 2017–2018. – Режим доступу: <https://visnikkau.webnode.com.ua/arkh%d1%96v-nomer%d1%96v/>

ВИКОРИСТАННЯ МОВНИХ РЕСУРСІВ ДЛЯ УТВОРЕННЯ ТЕРМІНІВ

*Лях І. В.,
Георгієва О. П.,
старші викладачі
Криворізький національний університет,
м. Кривий Ріг, Україна*

1. Унікальність термінології полягає у тому, що її предмет потребує філологічного і фахового (технічного, наукового) вивчення одночасно. Спеціаліст безпосередньо бере участь у термінологічному процесі і термінологічному плануванні. Він повинен контролювати утворення, вживання і функціонування термінів. Не виключається, що фахівцеві доведеться не тільки вживати терміни, але й створювати їх у разі відсутності відповідного означення поняття чи предмета. Ця проблема є достатньо серйозною, бо кожен новий термін має відповідати системним критеріям термінології і галузевої терміносистеми відповідно до її поняттєвого апарату. Крім того, новий термін повинен мати лінгвістичні характеристики, здатні до адаптації у мові та відповідати номінативним критеріям національної мови. Існує кілька шляхів поповнення термінологічного лексикону: 1) використання наявних ресурсів мови, 2) вдосконалення наявних ресурсів, 3) залучення нових мовних ресурсів [1]. Терміни часто утворюються шляхом переосмислення загальномовних слів або з використанням іншомовних елементів.

Основним способом утворення нових термінів вважається саме залучення внутрішніх ресурсів мови, оскільки у мові використовується досить обмежений спектр номінативних засобів. Одним з найпоширеніших способів утворення нових термінів з використанням внутрішніх ресурсів мови є метафоричний перенос значення та порівняння. Т. Рьольке зазначає, що, попри фактичну «заборону на метафори» [2] у фаховій комунікації, явища метонімії у термінології зберігаються і є результатом асоціативності мислення. Вживання метафор відповідає

асоціативним структурам мислення, коли нові предмети, методи й відношення пов'язуються і порівнюються із вже знайомими поняттями і отримують їхні найменування. У фаховій комунікації, коли постійно з'являється велика кількість нових понять, що потребують найменування, термінологічні метафори можуть розглядатися, певною мірою, як передумова науково-технічного прогресу [2, с.70].

2. Термін є продуктом вторинної номінації поняття. Саме вторинність значення терміна є бажаною та сприяє відбору й засвоєнню терміна в терміносистемі. Вторинні найменування вважаються мотивованими, такими що містять в собі посилання на базове або мотивуюче слово. Вторинні одиниці вже є похідними, оскільки частину або базу свого значення вони запозичують в мотивуючого слова. Вибір слова для позначення нового наукового поняття визначається зв'язком між новим і старим поняттям, закладеним у внутрішній формі слова. Існує кілька способів утворення нових термінів шляхом зміни значень як літературних слів, так і запозичених термінів: а) називання за схожістю зовнішніх ознак, б) називання за схожістю функцій, в) називання за суміжністю понять, г) називання за аналогією, д) уточнення значення [1].

Найбільш поширеним видом утворення термінів шляхом зміни значення є називання за схожістю форми, ознак або за схожістю функцій. Такий спосіб утворення нових термінів може призвести до поглиблення полісемії, що для термінології є небажаним: полісемія ускладнює розуміння окремого слова, але у контексті нейтралізується. Полісемія у термінології, як у підсистемі мовної системи, є природною. Проте термінологічна полісемія потребує вивчення і контролю в процесі термінологічного планування. Найважливішим критерієм утворення нового терміна є збереження поняттєвого зв'язку найменування з предметом.

Література:

1. Дьяков А.С. Основи термінотворення. Семантичні та соціолінгвістичні аспекти/ Дьяков А.С., Кияк Т.Р., Куделько З.Б – К.: КМ Academia, 2000. - 218с.
2. Roelcke Thorsten. Fachsprachen/ Roelcke Th. – Berlin, Erich Schmidt, 2005 – 253 S.

ЕВОЛЮЦІЯ СТЕРЕОТИПНОГО УЯВЛЕННЯ КОНЦЕПТУ ЖІНКА В АНГЛОМОВНИХ ПІСНЯХ РІЗНИХ ІСТОРИЧНИХ ПЕРІОДІВ

Павлюк О.Б.

В суспільстві завжди існував поділ жінок та чоловіків і присвоєння їм відповідних соціальних ролей. Саме суспільство породжувало гендерні стереотипні уявлення, які стали невід'ємною частиною пісенного мистецтва.

Розглядаючи еволюцію стереотипного уявлення концепту «жінка» в англomовних піснях доцільно умовно виділити декілька історичних періодів:

1. Період Середньовіччя. Гендерним маркером цих часів була дискримінація фемінності загалом. Жінки розглядались як нижчі істоти (порівняно з чоловіками), що забезпечило наступні покоління незліченними негативними конотаціями концепту «жінка». Прикладами слугують численні балади, такі як «Herr Mannelig» [1], «Riddles Wisely Expounded» [2], «Queen Eleanor's Confession» [3], в яких концепт «жінка» представлений лексемами *not worthy, dirty, stupid, witch, devil incarnate, Eve, Eve's daughter* тощо.

2. Період Нової історії. З плином часу ставлення до жінки в суспільстві почало змінюватись, однак позбутись стереотипного уявлення щодо жінки в цілому не вдалося. Уклін музичного мистецтва змістився з церковних тем на побутові та ліричні через низку війн, а жінка стала образом, який надихав чоловіків продовжувати запеклі бої, тому в баладах цього періоду концепт «жінка» розкривається через образи кохання, мужності та відваги (в піснях цього періоду концепт «жінка» виражено лексемами *tender, rose, lover, heart, beloved one* тощо).

Зміцнення військової сили і виникнення пов'язаної з цим повагою до військових показують об'єктивне ставлення суспільства до своїх захисників. Так, з'являється велика кількість військових пісень, в яких концепт «жінка» має позитивну конотацію, проявляючись через образ дівчини, яка показує свою вірність і любов до солдата. Яскравим прикладом є популярна традиційна пісня

«Soldier, Soldier, Will You Marry Me?» [4], в якій дівчина хоче вийти заміж за простого солдата, хоча він не має нічого. Це відображає зміну цінностей в суспільстві тих часів, однак, таке відображення концепту «жінка» можна назвати новим стереотипом військового часу.

3. Період Новітньої історії. На початку 1900-х років світ опинився на порозі Першої Світової війни, в результаті чого розвиток військової тематики в пісенному мистецтві продовжився з новою силою. З огляду на те, що англomовні країни направляли всі сили на необхідність захищати країну, концепт «жінка» у піснях тих часів розкривався через образи жінки-дружини або жінки-матері, яка чекає на свого чоловіка або сина з війни. Прикладом є пісня Біллі Мюррея «It's a Long, Long Way to Tipperary» [5], в якій концепт «жінка» втілений через образ дівчини, яка чекає військового додому та не нбаділений ніякими іншими характеристиками.

Після закінчення Першої Світової війни в англomовній музиці наступає період джазу і блюзу (починаючи з 1920-х років). Особливостями образу жінки цього періоду є емоційна відкритість і залежність. Мається на увазі не лише залежність від свого соціального статусу і зовнішнього світу, але насамперед – залежність від чоловіка. Яскравим прикладом такої англomовної пісні є «Crazy Blues» [6], виконана співачкою Мемі Сміт. В цей же час популярними стають пісні Біллі Холлідей, в яких співачка розповідає про нелегку жіночу долю тих часів, про залежність від чоловіка, яка робить жіночу долю тяжкою але сприймається природньо, адже така у жінки роль в суспільстві.

У 1940-50-х роках різко розмежовуються чоловічі і жіночі ролі – відбувається «стабілізація» традиційних гендерних ролей. Такий стан суспільства відображається на концепті «жінка», що передається в англomовних піснях: з'являється велика кількість музичних творів, в яких концепту «жінка» надається позитивна конотація через зображення романтизованих образів молодих дівчат, які мріють про стосунки та кохання. Прикладом є майже всі пісні жіночої групи The Chordettes: «Mr. Sandman», «The Wedding», «Eddie My Love», «Born To Be With You», «Teen Age Goodnight», «Just Between You and Me».

Загалом концепт «жінка» в англомовних піснях 1940-1960-х років будувався на образах сімейної жінки або молодої дівчини, яка сенс свого життя вбачає в сім'ї та відносинах з «достойним» чоловіком (найчастіше багатим, як співала Мерілін Монро в однойменній пісні «Diamonds Are A Girl's Best Friends»). Таким чином, жінці відводиться роль «візитної картки» сім'ї, роль матері та домогосподарки, яка повинна реалізувати очікування тогочасного суспільства. А інтереси як заміжніх, так і незаміжніх жінок обмежуються споживчою сферою.

Період 1970-90-х років ознаменувався суттєвими змінами концепту «жінка», на що вплинула друга хвиля фемінізму. Зміни концепту проявились у відмові від залежності жінки від суспільних очікувань, чоловіка та сім'ї, демонструючи нову статусно-рольову ознаку жінки. І хоча в музичних творах жіночі образи розкриваються більш розкуто та незалежно, втім концепт не позбувся впливу стереотипних поглядів (зосередження уваги на фізіологічних ознаках).

Лише в кінці 1970-х – на початку 1980-х та в 1990-х роках в світі відбувається активний перехід суспільства від індустріального до постіндустріального суспільства. За словами Дж. Джиліан стереотипні уявлення суспільства все більше відходять на другий план, і формується нова концепція «жіночності» [7].

4. Період Сьогодення.

Сучасний період не ознаменувався такою суттєвою зміною концепту «жінка» в музичних творах, він продовжує розвиватись в заданому 1990-ми роками векторі фемінізації.

Втім, окремої уваги заслуговує проблема мізогінії, яка залишається джерелом стереотипного уявлення концепту «жінка» в сучасних англомовних піснях. Гендерні стереотипи і досі поширені в сучасній популярній англомовній музиці (переважно, це стосується жанрів *gar* та *r'n'b*), де жінок часто представляють нижчими від чоловіків або об'єктивують та маргіналізують.

Неможливо не погодитись з Т. Адамсом та Д. Фуллером щодо того, що мізогінія в реп-музиці відноситься до текстів, відео чи інших аспектів реп-музики, які підтримують, прославляють, виправдовують або нормалізують

об'єктивацію, експлуатацію чи віктимізацію жінок [8]. Деякі дослідники [9, с.239], [10, с.82], [11, с.927] стверджують, що популярна музика в період 1990-2020 рр. також є частиною більш широкого культурного опору фемінізму, спробою заблокувати прогрес у напрямку гендерної рівності та «реанімувати» чоловіче панування.

Отже, стереотипне уявлення концепту «жінка» зберігає і передає актуальні смисли, значимі для певного періоду історичного розвитку культурної спільноти, адже концепт «жінка» в музичній культурі відображає настрої суспільства. І хоча концепт «жінка» в англійських піснях зазнав помітної еволюції, «пройшовши шлях» від стереотипованих уявлень про «нижчу істоту» до образу жінки-феміністки, не залежної від очікувань оточуючих, і досі існують музичні жанри, в яких концепт «жінка» втілює найгірші стереотипи, популярні в суспільстві.

Література:

1. Herr Mannelig [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: https://en.wikipedia.org/wiki/Herr_Mannelig.
2. Chambers E.K. English Literature at the Close of the Middle Ages, Oxford. – 1947.
3. Queen Eleanor's Confession [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.sacred-texts.com/neu/eng/child/ch156.htm>.
4. Soldier, Soldier Will You Marry Me [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.mamalisa.com/?t=es&p=2739>.
5. It's a Long Way to Tipperary [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: https://en.wikipedia.org/wiki/It%27s_a_Long_Way_to_Tipperary.
6. Crazy Blues [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.lyrics.com/lyric/6985993/Mamie+Smith/Crazy+Blues>.
7. Gillian G. She's a Rebel: The History of Women in Rock & Roll. Seattle, WA: Seal Press. – 2007.
8. Adams T.M.; Fuller D.B. The Words Have Changed but the Ideology Remains the Same: Misogynistic Lyrics in Rap Music// - Journal of Black Studies. – 36 (6). – 2006. – pp. 938–957.

9. Lay F. Sometimes we wonder who the real men are: Masculinity and contemporary popular music. In *Subverting masculinity: Hegemonic and alternative versions of masculinity in contemporary culture*, ed. R. West and F. Lay//. – 2000. – pp. 227-246.

10. Collins P. H. *Black feminist thought*. 2nd ed. New York: Routledge. – 2000.

11. Oliver W. The streets: An alter native black male socialization institution. *Journal of Black Studies*. – 2006. – pp. 918-937.

УДК372.881.111.1

Філологічні науки

INNOVATION APPROACHES FOR TEACHING A FOREIGN LANGUAGE IN
TECHNICAL EDUCATIONAL INSTITUTION

Shulga A.V.,

student,

Kotiakov M.O.,

student,

Motor transport technical college of

Kryvyi Rih National University

Kryvyi Rih, Ukraine

Nowadays it is impossible to imagine our life without electronic education. Electronic courses and distance learning technologies improve the training of graduates and advance their knowledge.

Motor transport technical college of Kryvyi Rih National University pays great attention to the individual work of students of all forms of training. Therefore it is very important to use web-support for such kinds of work.

The college's methodical staff carries out reforms on various aspects of the introduction of electronic educational technologies, including the training of teachers for the creation and implementation of high-quality electronic courses and distance learning technologies based on the educational platform.

The electronic course from the discipline "Foreign Language (for professional direction)" is not just a set of educational materials, but a clear, logically and

methodologically structured system that assumes the existence of a systematic educational trajectory with starting, intermediate and end points. The result is achieved, first of all, due to the quality of the content, the verified sequence of presentation of the material, the great number of exercises to consolidate it.

The success of training largely depends on the methodological skills of the teacher, his ability to use various modern technologies. The success is achieved through "immersion" in the language environment. The teacher must solve the problem of how to create such a language environment in the context of IEO, how to choose the teaching model that will meet the stated goals, especially in the face of a constant reduction in class hours allocated for studying a foreign language.

Today there are different models of learning such as traditional learning with web support (web-facilitated learning), blended learning and online learning. We prefer the first model for teaching a foreign language in college. Having got rid of the main disadvantage of blended and distance learning, namely the lack of communication, during which the material is studied and mastered, learning with web-support becomes one of the key moment in teaching a foreign language.

It is known that during full-time teaching, part of the material can be missed due to the students' non-attendance of classes. Learning with web-support eliminates such omissions. Also important is the fact that every student in the same group has a different level of knowledge, which complicates the process of group learning. The electronic course allows the student to access the educational material at any convenient time.

Combined learning model is very important during teaching a foreign language, since without communication with the teacher in an active form, student may perceive material in passive form. In this case, the training is based on the equal interaction of the student with both the computer and the teacher, when the independently processed material is generalized, analyzed and applied in real situations through solving communicative problems.

Results of students' opinion showed that this learning model was a completely new form of learning English. Working on the Internet increased motivation and

contributed to the development of independent working skills with English-language material. A clear control system facilitated the regular use of a foreign language, which is one of the fundamental moments in the study of any foreign language.

Students noted the confidence in oral communication within the studied topics, as well as satisfaction with the dynamics of their own progress. Thus, the maximum individualization of the learning trajectory is achieved in accordance with the priorities of the student, which is one of the main ideas of this project.

When developing electronic courses, a personality-oriented approach comes to the forefront, creating prospects for the formation of students' readiness for self-development and education. And the stronger the shift in motivation towards personal interest, the higher the expected results of the activity. Personal interest is connected with the need to master a foreign language as an instrument of professional activity, necessary to obtain the necessary information, as well as for professional communication.

Thus, the ability to post the necessary teaching materials, useful links, video and audio materials of professional content, the ability to create and post your own tests can significantly expand the field of teacher's and student's activity.

References:

1. Competent approach in modern education: world experience and Ukrainian perspectives. // [edit. O.V. Ovcharuk]. - K.: «KIS», - 2004.
2. Educational technologies // [edit. O.M. Piekhota]. - K.: «A.S.K.» - 2001.
3. Nikolaienko S. Information revolution in education/ S. Nikolaienko// Higher school. - 2005. - № 5.

ПОНЯТТЯ «ЕКСПРЕСІЯ», «ЕКСПРЕСИВНІСТЬ» У ЛІНГВІСТИЦІ ЕМОЦІЙ

Шумейко О. В.,

*доцент кафедри комунікативної лінгвістики та перекладу
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
м. Чернівці, Україна*

У сучасній науці все частіше спостерігається поєднання лінгвістичних та екстралінгвістичних факторів у вивченні *homo sapiens*. Результатом подібних наукових пошуків стала поява у ХХ столітті нової галузі мовознавства – лінгвістики емоцій або емотіології.

Актуальними проблемами емотіології є мовна реалізація емоційної сфери людини за допомогою одиниць різних рівнів мови [1; 2; 3].

Реалізація будь-якої емоції у процесі комунікації пов'язана з експресією [4; с. 113].

З психологічної точки зору, поняття «експресія» охоплює різноманітні способи вираження почуттів, емоцій, переживань людини за допомогою невербальних (міміки, рухів тіла тощо) і вербальних засобів спілкування (тембру голосу, інтонації та ін.) [5; с. 513]. У процесі комунікації вони є впізнаваними, зрозумілими сигналами для комунікантів і вказують на думку суб'єкта про певне явище або індивіда, його настрій та емоційний стан.

З іншого боку, «експресивність» тлумачиться як яскравий прояв ставлення особи до співрозмовника або теми розмови. Експресивність збільшується, підсилюється не тільки вербальними засобами спілкування, але й невербальними [5; с. 513]. При цьому, експресивним називають активне усне або письмове мовлення. У першому випадку мова йде про особливості вимови слів, у другому – про спосіб перенесення та відтворення думок на папері.

На думку американського психолога Л.М. Веккера, власне за допомогою експресивних засобів реалізується ставлення людини до оточуючої дійсності (тобто її емоції). Останнє виражається в міміці, пантоміміці, інтонації, а також

в мовних засобах [6; с.373]. Відтак, експресія є засобом вираження емоцій людини, які слугують відображенням її суб'єктивних ставлень. Ці співвідношення можна представити у вигляді ланцюгової схеми: суб'єктивне ставлення людини – емоція – експресія [7; с. 34].

У зв'язку із зазначеним сучасна лінгвістична термінологічна енциклопедія подає наступне визначення експресивності: «експресивність – це ознака інтенсифікації значення слів за шкалою зменшення або збільшення різних денотативних і конотативних ознак, зокрема, логічного змісту, оцінок й емотивності» [8; с. 139]. Експресивність пов'язана з «різними видами оцінок й емоціями суб'єкта мовлення» [8; с. 139] та зумовлена варіативністю передачі одного й того ж смислу засобами мови [4; с.111]. У комунікативному аспекті експресивність реалізується варіативністю паравербальних засобів [8; с. 140].

Експресивність виражається на різних мовних рівнях. На фонетичному рівні експресивність виявляється як «не релевантні для мови зміни звуків, тип вимови, просодичні засоби, звукопис» [8; с. 140]. Реалізація звукопису здійснюється за допомогою наступних фонетичних засобів: а) асонансу (повторення однотипних голосних звуків) [8; с. 42], та б) алітерації (повторення однорідних приголосних звуків) [8; с. 23].

На морфемному рівні мови експресивність виражається за допомогою додавання до основи слова збільшуваних або зменшувальних суфіксів та префіксів, пестливих та пейоративних афіксів (останні вказують на негативну, іронічну та часто образливу оцінку якогось явища або людини) [8; с. 140].

На лексичному рівні експресивність реалізується як «масив повнозначних слів з експресивним компонентом, модальних слів, вигуків, часток, а також синонімічної шкали із градацією експресивністю» [8; с. 140].

На граматичному рівні експресивність виявляється у вживанні однієї граматичної категорії у функції іншої [8; с. 140].

На синтаксичному рівні експресивність виражається наступними способами: зміною порядку слів у реченні; повторенням окремих елементів; вилученням компонентів з метою надання реченню виразності та динамічності,

уникнення повторів (еліпсис) [8; с. 141]; розташуванням лексичних одиниць у реченні за ознакою наростання чи послаблення інтенсивності їхнього денотативного значення (градації) [8; с. 97] та ін.

З точки зору сили висловлювання експресивність визначається як свідомий вплив на адресата [7; с. 7]. Отже, експресивність має прагматичне значення. Експресивність – це виразність, сила вираження емоційної сфери людини [4; с. 110].

Оскільки категорія експресивності пов'язана не лише із вибором та застосуванням одиниць у мові в певному контексті, а також зі сферою уявлень людини про об'єкт або явище світу, вона складає суму оцінюваних значень [9; с. 115], яку можна представити у вигляді наступної формули: експресивність = раціональне + емоційне + інтенсифікація + внутрішня форма.

Отже, мовний засіб, який є одиницею відповідного рівня мовної структури та виражає емоційний стан мовця, є водночас експресивним засобом комунікації за допомогою якого реалізується ставлення людини до оточуючої дійсності та адресата.

Література:

1. Шаховський В. И. Лингвистическая теория эмоций : монографія. М. : Гнозис, 2008. 416 с.
2. Красавский Н. А. Эмоциональные концепты в немецкой и русской лингвокультурах : монография. М. : Гнозис, 2008. 374 с.
3. Wierzbicka A. Emotions Across Languages and Cultures: Diversity and Universals. Cambridge University Press, 1999. 349 p.
4. Формановская Н. И. Эмоции, чувства, интенции, экспрессия в языковом и речевом выражении. *Эмоции в языке и речи* : сборник научных статей. Под ред. И.А. Шаронова. М. : РГГУ, 2005. С. 106-115.
5. Психологическая энциклопедия. Под ред. Р. Корсини, А. Ауэрбаха. 2-е изд. СПб. : Питер, 2006. 1096 с.
6. Веккер Л.М. Психика и реальность: единая теория психических процессов. М., 2000. 685 с.

7. Илинская А. С. Грамматические маркеры эмоциональности в английском языке : автореф. дис. на соискание уч. степени канд. филол. наук : 10.02.04 „Германские языки”. Барнаул, 2007. 20 с.

8. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика : термінологічна енциклопедія. Полтава : Довкілля-К, 2006. 716 с.

9. Сандомирская И. И. Эмотивный компонент в значении глагола. Человеческий фактор в языке: Языковые механизмы экспрессивности. М. : Наука, 1991. С. 114-135.

